

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona.
 Egy hétre 2 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre 26 korona.
 Egy hétre 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
 5-hatásos petit sor egyézer 30 fill.
 10-szeres következésként 16 fillér.
 Nyitlatter sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyenlő
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 22.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherczeg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Péntek, július 10

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérlők: Az öngyilkos báró.
- A Népszínház ügye.
- Pörösködés Arany János szobra körül.
- A Kovaid-gyári robbanás.
- Mentés a halál torkából.
- Az aradi kamara a bankkattell ellen.
- Botrány a kabaréban.
- A lőkősházai kastély halottja.
- A végrehajtási novella.
- Bakos Ödön dr. temetése.
- Végrehajtási kérvények tömege az aradi lörvényszéken.
- Báró Wazmer Antalné ékszerelnek tolvaja megkerült.
- Tárca: Lemondás. Itta: Gróza Micy.

Az öngyilkos báró.

Arad, július 9.

Levelt nem irt az ifju báró, mielőtt a pisztolyhoz nyult. De a mint a ravatalon fekszik, a fején a kis szederjes seb, mint valami szemrehányó, panaszbba görcsösödő ajak — beszél. Még azokhoz is, akik nem látják.

— Tisztelt és tekintetes külvilág, ne töprenkedj az én méltóságos öngyilkosságom fölött. És ne ítélj el engem e kis baleset tetejébe: hogy ugyan mint tehetett illet a dúsgazdag, a kényeztetett fiu, akinek mindene megvolt, amit szemé szája megkívánt. Se baja, se gondja, se váltólejárat, amelyet nem tudna rendezni, se pedig ügye, amely miatt röstelkednie kellene. Nincs, amit el ne érhetne; az ilyen ember lesz öngyilkos? Mit csináljon akkor a szegény ember?

— A szegény ember? Azokban az órákban, amikor a revolverrel barátkozni kezdtem, azt képzeltem: a szegény ember sohase ér rá öngyilkosnak lenni. Mindig van valami sürgős dolga, amit el kell végeznie, valami célja, amelyet el kell érnie, mielőtt öngyilkossá lehetne. Az élete nem egyéb gondnál és törtetésnél, amelylyel ép akkor lesz készen, mikor a természetes halál ágyához jut. Vagy pedig egész életén át a szomszédjára irigy, s csak azért éli végig a hatvan esztendőt, hogy a szomszédját utólrje, vagy lefőzze.

— Nekem azonban semmi se volt sürgős, és semmi se volt, ami gondot okozott volna. Amit kívántam: beteljesedett. Talán azon kellett volna töprengem, hogy valami olyast kívánjak, ami elérhetetlen, a miért izzadnom, lihegnem kellett volna; ezt az egyet elmulasztottam. És egy napon, huszonhárom éves fővel, azt kellett észre vennem, hogy nincsenek vágyaim. A kényelem tuskézett, a becézgetés idegessé tett. Volt egy legény, a falu kötekedője, akit beteggé bosszantott az, hogy mindenki kitér előle és senki se akar a verekedő kedve elé állani. Én előiem is kitértek az élet gondjai, fájdalmi, keserűségei, csalódásai, hát kivel, mivel veszekedjem?

— Talán oda kellett volna engem vinni, ahol a rang, a vagyon, a jó mód az enyémen is fölüljár; ahol lett volna, a ki lenéz és a kihez én fölkivánkozom. Ahol a fölöttem állók gögje adott volna dacos erőt ahhoz, hogy velük egy sorban

kivánjak lenni. De ezt az erőt sohase ismertem. Akik kiszolgáltak s akikkel együtt éltem: mind azt mondták, hogy az enyémenél jobb, szebb, tökéletesebb élet nincsen. Én elhittem nekik; és ebbe a gondolatba belehaltam.

— Még kicsi gyerek voltam, amikor egy fiatal Károlyi gróf, a londoni magyar attasé agyonlötöte magát. Nem sokkal azután egy másik mágnásgyerek szegezett a mellének revolvert. Akkor ezt nem értettük, se én, se mások. Pedig az esetük alighanem az én esetem volt: nem tudtak már többet várni az élettől. Még egy üveg pezsgő, még egy megfizetett kaland: ez már csak maomtaposása az életnek. Érezték, hogy készen vannak: mentek.

— Nincs igazam, ugye? Mert hány főuri gyerek van, akinek ép olyan jó módja van, mint nekem, ép ugy elér mindent, ahogy én: és mégse lesz öngyilkos. Csakhogy azok a kivételek, mégha többen vannak is. Azoknál az egyforma, az örökös édességével émelyítő életnek van valami mellékize, ami élvezhetővé teszi, amely miatt tovább is fogyasztani tudják. Az egyiknek a politika, a másiknak a lovak, a harmadiknak a katonai rang, a negyediknek az egyház. Én egyiket se használtam, egyiket se kevertem az életbe. Azt hittem, az élet magában is szép lesz. Hiszen az isten csak azért adta, hogy leéljük. És a csalódás olyan rettenetes volt, hogy én nekem nem volt kedvem kijavítani. A minthogy a diák az elrontott iskolai dolgot türelmetlen kikorrigálni, hanem eltépi az egész füzetet.

Lemondás.

Itta: Gróza Micy.

Nem volt szép asszony, de volt valami az arcában, a mit a költők és hangulatok emberei a lélek bájának neveznek. Kü önben pedig csak a szemé volt szép. Zöld volt és fekete pilláktól árnyékos.

Látva a mint így a vadvirággal szegett erdei úton ment lassan, ringó csipőkkel, kissé fáradtan, az embernek önkénytelenül az jutott eszébe, hogy sok szenvedés árán juthatott ahhoz a végtelen nyugalomhoz, a mely egész lényéről learadt. És így volt. Szeretett, elhagyták. Szemé szép volt és tele pöréssissal, mert lelke nemes volt és minden orzésben megialalta a költészetet.

A multja nagyon szomorú volt. Tizenhatéves, üde és rózsaszínű volt mint az almavirág, — mikor árván maradt. Hirtelen volt és zajgó emberáradatban is örökké egyedül gondolataival foglalkozott, melyek komolyak esfnomak voltak mint ő maga.

Egyszer csak párja akadt. Párja, aki szép volt, erős és bátor, csak a lelke volt hitvány, de ezt a leány nem tudta és mikor már megtudta, késő volt.

Hanem azért nem gyűlölte meg. Ő csak szeretni tudott mélyen és igazán, a hogy csak a nagyon becsületes lelkű egyszerű emberek szeretnek, elnézéssel, bocsánattal, mindig egyformán.

Mikor elhagyta, nyomorba, bűnbe taszította, dolgozott és gyöngé kezével szereszte meg

a kényeret magának és gyermekének. A száraz fekete kényeret.

Igy tsitok el az évek csendesen, vágyak és remények nélkül, míg megbékült sorsával és nagy nyugalom mennyel érzése ereszkedett lelkére.

Már boldog is tudott lenni. A gyermeke kedvéért újra megtanult mosolyogni és ez a mosoly már nem volt erőltetett, szívből jött.

Ma pedig hallotta, hogy itt van az, aki megtagadta őket, elment tőlük. Itt van, haza jött a falujába s itt marad sokáig.

Elszédült, mikor ezt megtudta, lelke a régi kinban vergődött. Aztán ismét: béke szállt szívébe, — hiszen minden seb vérezés eláli egyszerű s az övé oly régen vérezett már.

Nyugodtan öltözte magára fekete ruháját, olyan volt mint egy szép kísértet, a boldog multnak bus árnya. Megindult, az erdőnek vette útját, a keskeny ösvényen, a mely régen a boldogságba, a gyönyörbe vitte. Tudta most is, hogy találkozni fognak.

Találkoztak.

A férfi szászorrelkészült már lelkében erre a viszontlátásra, és mégis elsápadt, remegő ajkai nem tudtak szóra nyitni. Homályos tekintettel nézett a fehér ruhás, fáradt szemű asszonyra, ki, főaságos nyugalommal állott a rengeteg közepén és halkán, szilate sutogva mondta:

— Tehát újra itt van György és találkoztunk megint. Jól van es így, maga nem is tudja, milyen jól. Én pedig örülök, nagyon örülök, mert most megmondhatom magának, hogy

soha igaz haragot nem éreztem. Soha! Pedig elhagytak minket. Éneztünk György és láztunk, tessünk, lelkünk szenvedett. De elmentem és dolgoztam. Erőden asszonytestem megörnyedt a munka sulya alatt, de meg nem tört, mert volt kiért dolgozni s ez erő: adott nekem. Megédesedett a lelkem, boldog, nyugodt vagyok és meghocsátottam, mert a kit igazán szeretünk, annak megbocsátjuk azt is, ha fájdalmat okoz szívének. Ha volt is pillanatnyi harag szívében, rég elmosa azt már az idő, s nem maradt helyén más csak a saomorúság, mély bánat, végtelen vágy. Mert ugy éreztem, hogy meghalt valakim, — valakim a kit nagyon szerettem és mint legkedvesebb halottamat sirattam, gyászoltam magát és emlékéit.

Sokat gondoltam a multra és magára. Mert maga hozzánk tartozik. Ha meg is tagadott, ha a legridegebben ki is dobott szívéből minket, mégis hozzánk tartozik, a kinek öröme, bánata minket is ér.

És szeretem, még mindig szeretem, a régi odaadással, édes asszonyi alásattal, forró vágygal. A gyermekem szemében is magát látom. Mert kis lányom van, eperajku, csacsogó szájjal, bárszony fekete szemű kis lányom, mint maga György, és ez köt magához minden időkre.

A férfi lesütött szemekkel állott előtte, remegve mint a bűnös bírja előtt, — aztán vonagló szájjal raskedten mormogta:

— Ilona... Ha jóvá tehetném, ha most tehetném jóvá... Mert nem vagyok boldog. Pedig megédesültem, feleségem van, de nem

— Az a valami, amely miatt az acélcsőhöz kaptam, a legmellékesebb a sorsomban. Ha a miatt tettem volna, talán mégis eszembe jutott volna, hogy azért a csekélységért nem érdemes az utca, a kávéház szájára jutni. De nem az volt az ok; csak alkalom lehetett, nem egyéb. A golyó helye rég az agyamban volt: csak oda kellett illesztenem.

— A kik bennem a bárót gyűlölték, ne érezzenek kárörömet az esetem után. Ha örülni akarnak, annak örüljenek, hogy szegényeknek születtek, hogy gyötrelmeik, fejfájásaik vannak, amelynek élnek, amely a levegőhöz köti őket. Örüljenek, hogy irigyelni tudnak, hogy utópiákért mellednek; hogy abban a várakozásban, amíg ennek a teljesültében hisznek, az emberi kort végiglépdelik.

— A gazdagok? Ha fiuk születik, rejtsék el előtte a vagyonukat; hitessék el vele, hogy ő is szegény, aki apródonként szerezzék meg, tudja ki, a mije már születésekor megvolt. És jobban, mint a fagytól, a ragadós betegségtől és a balasztól féltsek egytől: attól a naptól, amelyen már nem tud minek örülni.

Uj főrendiházi tagok. A hivatalos lap mai száma a következő királyi kéziratot közli:

A főrendiház szervezetének módosításáról szóló 1885. évi VII. törvénycikk 5. § a alapján, magyar minisztertanácsom előterjesztésére *Chernel Gyula* és *Meczner Béla* országgyűlési képviselőket élethossziglan a főrendiház tagjaivá kinevezem.

Kelt Iaschiban, 1908. évi július 4-én.

Ferenc József s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Chernel Gyula, a nagyatádi kerület függetlenségi párti képviselője, 1847-ben született, somegyemenyi nagybirtokos. A kerületet most negyedében képviseli. *Meczner Béla* ötven nyolc éves, a királyhalmi kerület függetlenségi párti képviselője 1905. óta. Részt vett a boszniai hadjáratban, ahonnan főhadnagyi ranggal tért vissza. Az ev. ref. egyház ügyének is

szerettem őt egy percig sem szerettem. Asszonyom van, győnge, sápadt kis asszony, de gyermekünk nincs, és a pénz nem boldogít. On jön velem. Jöjjön most, mikor reszkető vágygyal hívom, mikor ezerszer megbántam már azt a mit tettem. Elidobok most mindent, és dolgozni fogok magáért s a gyermekért, az én, a mi gyermekünkért, a kit sohasem láttam még, a kit teljes szívemből szeretek, aki az anyám. Ugye jön lincz? Először kezdjük az életet, hiszen a romok közt is fakadhatnak még virágok...

— Az asszony mozdulatlanul hallgatta. Zöld szeme villogott mint a hínári sellő, — arcán az öröm és boldog meglepe és váltakozott. Aztán ismét nyugodt lett. Szeme szomorú bújjal telt meg a mint csendesen mondta:

— Köszönöm György. Ez volt életem legszebb virága, ezért a boldogságért a mit most szerzett, oda adnám mindast a jót mi még vár rám a földön. Maga megbánta, hogy elhagyott, maga szeret engem s nekem ez elég. Mert nem megyek magával. Nagyon szerencsés életem és talán büdös asszony vagyok, de a lelkem becsületos. És nem akarok más asszony boldogságán átúporva a magaméhoz jutni, még akkor se, ha nekem több jogom van is ehhez a boldogsághoz mint másnak. Ezért nem hallgatok hívó szavára. A maga felesége szereti magát, ezt én tudom, érzem, hiszen én is asszony vagyok, és magát csak szeretni lehet György. Nem megyek magával, nem megyek mert nem tudnék megnyugodni, mert a lelkem égne, mert ölélsem közé furakodna a másik,

egyik főszerepvivője, előke a tiszáninneni egyházkerület iskolaszékének. Kinevezésük folytán kerületük megüresedik és új választás alá kerül.

A Népszínház ügye.

Ujabb nehézségek.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 9.

A népszínházi bizottság tegnapi ülésének hírei nagy meglepetést és felháborodást keltettek mindenfelé. Beavatott emberek úgy tudják, hogy a kormány itt ügyes taktikának volt az áldozata s akkor fizet közel egy millió koronát ezért az elzúllott műintézetért, amikor az nem ért már egy millió fillért sem.

Jól informált helyről jelentik, hogy őszig a színház okvetlenül megbukott volna. A pénztár egészen üres volt, a személyzet nyári gázsijára nem volt az igazgatónak száz koronájuk sem s a bukás előzetes érzésében még programot sem csináltak össze. Nem volt egyetlen új darabjuk sem. Ha csak az nem okozta ezt az indolenciát, hogy *Máder Raul* és *Bálint Dzsó* már régebben tudták, mi fog most következni. Erre vall, hogy *Máder* még állítólag június 1-én aláírt egy szerződést, mely a berlini *Komische Operához* három évre lekötött zeneigazgatónak.

Egyébként pedig a tegnap ismeretessé vált üzlet korántsem perfekt. A fővárosnál ma délelőtti egész határozott formában bejelentették arról, hogy *Apponyi Albert* gróf a főváros külföldön követelését nem ismeri s az azokkal megnehezített vételárát tulajdosoknak tartja. Dél előtt erről *Bárczy István* polgármester is tudomást szerzett. A kultuszminiszter holnap tárgyal a főváros vezetésével s nem lehetetlen, hogy ennek a találkozásnak a már biztosnak látszó üzlet füstbemenése lesz a következése.

Beszélik azt is, hogy egy gazdag és előkelő konzorcium a holnapi nap folyamán a Népszínház átvételére ajánlatot fog tenni a népszínházi bizottságnak s ugyanakkora bérösszeget kínál, amennyit az állam akarja kibérelni.

az eltaszított asszony halvány képe, a kit miattam dobta el, a kinek éppen úgy, nem, még jobban fájna ez mint fájt valaha nekem, hogy elűzték, elhagytak. Ő sokkal szerencséslenebb volna nálamnál, mert elhagyottságában az a vigassa sem lehetne ami volt nekem, — a gyermekem.

Menjen György. Menjen oda a hová törvényes kötelessége szólítja és viselje megadását a keresztet mit önkézzével emelt vállaira. Menjen és ne gondoljon rá, próbálja meg eorsába beletörödni s meglátja boldog lesz, hiszen fiatal még, s az élet oly szép, a megszokás hatalma nagy. Menjen és igyekezzék elfelejteni engem, ne gondoljon rám míg szíve megelégedett. De ha egyszer fájdalom éri s úgy érzi, hogy nem bírja el az élet terhét, ha nem lesz aki segítsen ebben, akkor jussak eszébe, akkor hívjon és jönni fogok, hiszen testi-lelki sebeket csak az asszony keze tud bekötödni, a minden fájdalomon keresztül ment asszony, mert csak azt verte meg a Mindenható szívevel.

És most megyek. Megyek és imádkozni fogunk mindketten, hogy az az idő soha se következék be, hogy soha se legyen oka engem hívni, rám gondolni...

... Szélvihar sugott át az erdőn. A koronás fák meghajtották büszke fejüket a sápadt szomorú asszony előtt, aki felemelt homlokával bátran indult tovább a tövises, görnyögős életutára a mit anyai erővel, isteni irgalommal választott magának.

A közoktatásügyi miniszteriumban nagy megütközéssel fogadták a népszínházi bizottságnak a tegnapi ülésen tett ajánlatát, amely szerint az eddigi harminceszer korona évi bér helyett az államtól hetveneszer koronát kérnek. És a nagy külföldi vezérlelettel az egész ügyet létrejöttét. Egyelőre azonban nem tessenek a dologban semmi intézkedést, mert *Molnár Viktor* államtitkár, aki az ügyet vezeti, csak e hó tizenhatodikán tér vissza szabadságáról.

A Népszínház azon alkalmazottaihoz, akik az igazgatósággal szemben állnak, most *Barna Izó* karmester is csatlakozott. Barnának ugyanis két évre szóló felbonthatlan szerződése van, amelynek ellenére neki csak hat havi végkielégítést ajánlottak fel. A karmester ezt nem hajlandó elfogadni és perre viszi a dolgot.

Pörösködés

Arany János szobra körül.

A szalontai kázus.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9.

Nagyszabásu, minden részletében érdekes pör foglalkoztatja Nagyszalonta város társadalmát. A pör középpontjában *Arany János* nagyszalontai szobra áll, amelynek megvalósításáért régebben egy nagyszalontai dúsgazdag polgár nagyobb összeget tett le a hajduváros pénztárába. A pénzre természetesen az *Arany János* egyesület, amely a szobor elkészítésére és fenntartására vállalkozott, igényt és jogot tart, de a nagyszalontai képviselőtestület függetlenségi többsége — politikai okokból — megtagadta a pénz kiutalványozását. A vitás kérdés, hogy vajon kit illet a pénz, per után fog eldőlni. Mint szakértők, országos nevű kapacitások fognak megjelenni ebben az ügyben a nagyszalontai járásbírósa előtt.

A dolog előzménye az, hogy *Bonczos Mihály* nagyszalontai nábob körülbelül egy negyed millió koronára rugó vagyonából — annak idején kétezzer koronát hagyományozott Nagyszalonta városának azzal a feltétellel, hogy ezt a pénzt a Nagyszalontán fölállítandó *Arany János* szoborra fordítsák. A szobrot nem Nagyszalonta városa állította fel, hanem — jórészt országos adakozásból — a nagyszalontai Aranyegyesület. A gyönyörű szobrot, melyet kőből készítették, a Csönka Terony falában helyezték el.

A szoborleleplezési ünnepség után az egyesület azzal a kéréssel fordult az előjárósághoz, hogy a *Bonczos*-féle örökséget adja át neki, mivel az örökhagyó azt a nagyszalontai Arany-szoborra hagyta. A szobor elkészült, Nagyszalonta méltó Arany emlékéhez jutott, nincs tehát semmi akadálya annak, hogy a 2000 koronát kiadják a szobrot fenntartó egyesületnek.

Az egyesület kérése nagy vitákra adott alkalmat és végül a képviselőtestület kimondta, hogy mivel a szobrot nem a város állította fel, mivel nincs a Toldi téren, mivel nem érc, hanem kőszobor, mivel tehát állítólag nem felel meg az örökhagyó kívánságainak — a pénzt nem utalványozza ki.

A közgyűlés határozatát az egyesület megfélebbzte a vármegyéhez, amelynek közgyűlése kimondta, hogy ez a kérdés közigazgatásúton semmiesetre se intézhető el. Az egyesület peres utra utasította.

A per tehát megindult. A várost *Csorvássy István* ügyész, az egyesületet pedig *Szikszay Lajos* dr. képviseli. A napokban lesz a tárgyalás a szalontai járásbírósa előtt.

A felperes beldéztette a képviselőtestület harmincbet tagját annak bizonyítására, hogy a szobor minden tekintetben kielégíti a nagyszalontai társadalom igényeit és hű tolmácsolója a nagyszalontaiak kegyeletos emlékeztetőnek. Beldézőnk kéri tanuként *Róna József* szakértő szobrászművészt és *Alexander Bernát* esztétikust, akik tanusítani fogják, hogy a szobor nagy művészi értékű, a gondolásában és kivitelében elsőrangú, továbbá be fogja mutatni *Alexander Bernát* kritikáját, amelyet a szalontai szoborról írt, amely szerint az ország legelső szobrainak egyike a nagyszalontai Arany-szobor.

Szóval, Arany János szobránál beteljesedik, amit a *fülemile* költője írt: Ha per — ugymond — hadd legyen per!...

A Kovald-gyári robbanás

Nem mulasztás eredménye.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 9.

A Párisi Áruház tűzkatasztrófájához hasonló szerencsétlenségnek, a *Kovald Péter* és fia vegytisztító-gyár robbanásának három halottját nem kelti életre a ma megtartott vizsgálat által kiderített az a tény, hogy a sajnálatra méltó áldozatok a pániknak, a fejetlenségnek következtében pusztultak el.

A rémület vette el az eszüket s a dermesztő jajveszékélés, sikoltozás, futkosás, kiáltás között nem őrizték meg hidegvérüket. A padlón mutatkozott apró tüzlángocskák láttára eszükbe jutott a Párisi Áruház égése s egymást követték az idegrázó drámai jelenetek.

A mai vizsgálat egymás mellé róta a szemtanuk vallomását, melyekből kitűnik, hogy *vétkes mulasztás esete nem forog fenn.*

Fővárosi tudósítónk a mai nap eseményeiről a következőket jelenti:

A rettenetes katasztrófa színhelyén, a *Kovald-gyár* előtt ma is nagyszámú közönség fordult meg. Fenyegető óriás emelkednek a levegőbe és hangos szóval saidalmazták a gyár tulajdonosait, mert a tömeg őket teszi felelőssé a szörnyű szerencsétlenségért. A gyár, amely egy szűk utcában áll, beékelve munkásokkal sűrűn lakott bérházak között, kora reggel zárva volt. Az első kapu előtt egy hatalmas ajtón álló utasít vissza mindenkit, aki csak közeledni is mer a gyárhoz, míg a kapu alatti vasrácsos ajtó két zárral is el van rekesztve az avatatlannak és érdeklődők elől.

Egy munkás elbeszélése

Bent a gyárban szivettépő jelenetek játszódnak le. A szerencsétlenül járt munkások barátai és ismerősei, akik jöttek, hogy tovább folytassák a munkát, könyvekkel a szemükben elbeszélnek egymásnak a tegnapi katasztrófa részleteit.

As egyik, aki látta a szerencsétlen *Kovács Margitot*, amint futott az egyik zárt ajtótól a másikhoz, így mondja el az esetet:

— A szárítóban dolgoztam éppen, amikor a kis lány hirtelen befutott hozzám. Lenge nyári ruhája nagy lángokban égett, feltűzött haja is perzselődött már. Szava nem volt, csak egy-két velőtrázó sikolyt hallatott. Egy pillanatra magam is az eszemet veszítettem, azután futottam. Be se tudnék számolni már, hogy merre. A kis leány a lépcsőház felé ment, ott az üvegajtón akart menekülni, de az

üvegajtó zárva volt. A kulcsnak sehol semmi nyoma. Nem is lehetett, mert hiszen az ajtót azért tartották zárva, hogy a munkások le ne mehessenek. Én valahogyan bekerültem az utcai részbe és ennek köszönhetem az életemet.

Hogy milyen könnyelműséggel jártak el a gyárban, különösen annak negyedik emeleti részében, ahol a robbanó anyagok voltak nagy mennyiségben főlhalmozva, arra nézve legjellemzőbb *Mózesi Imre* munkásnak *Becker* rendőrfogalmazó előtt tett vallomása.

Az égő benzincsőpek

Mózesi, aki a szénné égett *Kusnyárral* egy helyiségben volt, így adja elő a robbanás okát:

— Közvetlenül a robbanás előtt egy husz kilogrammos benzinedényt megtöltve a robbanó folyadékkal, vittünk együtt. Az egyik fülét ő tartotta, a másikat én. A mosdókobba akartuk vinni, amelyek az utcai részen vannak elhelyezve. Két kis lány dolgozott abban a szobában és láttuk, hogy a *betonnal burkolt padozaton apró lángocskák égnék*. Az elcsöppentett benzin fogott tüzet és ez égett. *Kusnyár* nagyon megijedt és eleresztette a fazék fülét. Menekülni akart. Nem volt időm a másik kezemmel a fazék fenekét föctartani, az ujjaim közül kicsuszott a fazék tartalma a földre ért. A lángok meggyújtották és akkor történt a rettenetes robbanás.

„Nem az első eset”

A rendőrfogalmazó kérdésére, hogy miként jutottak a lángok a padlóra, *Mózesi* ezeket mondotta:

— Nem az első eset ez. Már három héttel ezelőtt is észrevettük, hogy a padlón apró lángocskák égnék. Onnan származtak, hogy igen sok tisztításra odaadott férfiruha zsebeiben gyufák maradnak. Ezeket a ruhákat kirázzák és a gyufa a padlóra kerül. A helyiségben tartózkodók lába surolásától a gyufa tüzet fog, ami meggyújtja azután a benzincsőpet. A multkor könnyen eloltottuk. Most sem történt volna talán nagyobb baj, ha történetesen nem visszük arra a benzinfazekat.

Kertai Antal mosólegény, aki a szárítóban volt a katasztrófa alkalmával, a szegény *Kovács Margit* hiábavaló menekülési kísérleteit mondja el a rendőrségen. Kijelentette, hogy kulcs nem volt az üvegajtón, amelyet azért tartottak zárva, hogy a munkások le ne mehessenek és ez okozta a szegény leány vesztét.

A többi szemtanuk.

A többi vallomása lényegtelen. Valamennyi, az egy *Kertai Antal*on kívül az utcai részen dolgozott és a robbanás keletkezéséről nem tudnak semmit. Amikor a robbanást hallották, eszeveszva menekülni akartak, de nem tudtak és az ablakokon dobták ki magukat.

Kertai Antal azt beszéli, hogy a robbanással határos szobában ruhákat akasztott fel szárításra, amikor a robbanás megtörtént. Ugyanabban a pillanatban *Kovács Margit* égő ruháján kirohant és a lépcsőház feléi ajtón menekülni akart. De az ajtó be volt zárva. Az ajtót a munkások szerint azért zárták be a munkások alatt, mert sok és drága ruhanemű került *Kovaldék*nál tisztításra, nehogy valaki valamit ellopjon.

Kovaldék szerint ennek az ajtónak a kulcsa az ajtó mellett lógott. Ha ez így van,

akkor miért tartották az ajtót zárva? Ezt különben a bírói vizsgálat fogja megállapítani.

Az kétségtelen, hogy a katasztrófa sokkal kisebb lett volna, ha teljes fejetlenség és órált pánik nem keletkezik.

A Rókus-kórházban.

A Rókus-kórházban a betegek közül leg súlyosabb az állapota *Kohn Margit*nak, aki a koponyáján egy forintnyi nagyságu szúródást szenvedett. Ha komplikációk nem állnak be, még megmenthető lesz. Az éjjei jói volt, de reggelre megint rosszabbul érezte magát. A másik két munkásleány, *Bálint Jolán* és *Krathó Mari* jobban érzik magukat és néhány nap muva elhagyhatják a kórházat.

Egy szakember nyilatkozata.

Egy, a tüztoltás terén vezető szakember ekként nyilatkozott: Szegeden tartott utolsó kongresszusunkon, amelynek hangulatára befolyással volt a győri nagy malomégés, sokat beszélgettünk arról a könnyelműségről, amellyel a hatóságok a gyári vállalatok tűzbiztonságát kezelik. A tüzesetek megelőzése az, a mire a hatóságoknak sulyt kellene helyezniük. De a tűzrendészeti intézkedések végrehajtása oly slendrián, a tulajdonosokkal szemben alkalmazott bírságolás oly csekély, hogy ennek az állapotnak csak radikális intézkedés vetne véget. Nem tudom, mi igaz a hírből, hogy a *Kovald gyár*, déli piacod idején, nehogy a munkások valami tárgyat elvihessenek, rájuk zárta az ajtót. Ha ez igaz, úgy nincs szigorú törvény, a mely a tulajdonossal szemben alkalmazni lehetne. Azon a gyűlésen terjesztett be a javaslat, hogy benzint tartani csak robbanásmentes tartályokban engedélyessék. Még pedig ajánlottak a *Hintze-féle* robbanásmentesítő tartályt és kérelmezték, hogy annak használata kötelezővé tétessék. A belügyi kormány adott is ki egy értelmű rendeletet, de később azt a kereskedelmi és iparkamara agitálására visszavonták. Pedig beigazolódott, hogy az a két benzintartály, mely a *Hintze-féle* szabadalom előírása szerint készült, a lángok ingerlésére nem reagált. A gyárban csak két ilyen tartály volt. Helyen való volna, ha a belügyi kormányzat nagyobb sulyt helyezne a tűzoltó szakértőkre.

Mit állapított meg a vizsgálat?

A katasztrófa, mint utólag kiderült, igen nagy veszedelem csiráját rejtette magában. A munkások mind tudták, hogy *közve lenül a lángba borult műhely alatt hatalmas vörös tartályokban hatszede liter benzin áll*. A tartályok el voltak ugyan látva biztosító készülékekkel, de mindazonáltal féltő volt, hogy a vastartályok esetleg nem lesznek képesek ellenállni a tűz romboló hatásának. A munkások körében főként ez okozta a rettenetes rémületet és ebből eredt a nagy fejetlenség.

Tegnap természetesen egész délután szünetelt a munka a gyárban. Ma délelt: azonban már a munkások újból megjelentek és rendes foglalatosságukhoz láttak. Egyedül a negyedik emeleten üresek a leégott helyiségek.

A tűzhaláltól való rémület nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a katasztrófának három halottja és annyi sebesülte van. Mi kétségtelenül megállapították, hogy a műhelynek a kölépcsőház vezető ajtaja zárva volt és a bejárt leányok nem tudták a szobából kijutni. Az áldozatul esett két leánynak, *Kovács Margit*nak és *Orakovics Etel*nek a benzinoszó-műhelyben tulajdonképen semmi dolguk sem volt, csupán azért mentek fel, hogy a szoknyájukat kitisztítsák.

A S.övegség-utcában, ahol a gyárhelyiség van, állandóan nagy néptömeg jár. Nagy volt a tolongás különösen a déli órákban, amikor a tűzvizsgálat tartott s amikor a rendőrség ki küldöttel kihallgatták a munkások közül azokat, akik a tegnapi szerencsétlenség szemtanúi voltak.

A tűz oka egész bizonyossággal meg nem állapítható. El lehet fogadni ama feltevést, hogy egy eldobott gyufaszál okozta. A szerencsétlenségnek közvetlen oka pedig az, hogy Krsnyák és Mózes munkások ijedtükben el ejtették a kezükben levő benzintartót, sőt Krsnyák egyenesen a tűzbe öntötte a benzint. A bizottság megállapította azt is, hogy *vélkes mulasztás esete nem forog fenn*. Az ügyesség mindamellott megindította a nyomozást és a vizsgálóbíró délután megjelent a helyszínén.

A katasztrófa három halottját a törvényszéki orvostani intézetbe szállították.

Beszélgetés a sebesültekkel.

Egy hírlapíró a Rókus-kórházban beszélt a három súlyosan sebesült munkás leányával. Bálint János úgy mondotta el a dolgot, hogy a rettenes robbanás hallatára kirohant a folyosóra, azután több társnőjével együtt fejveszeten, kétségbeesve futkosott fel és alá a szobában, de a lépcsőházba nem mertek kimenői, látva a felcsapó lángot és a fojtó füstöt. Az utcáról többen felkiáltották nekik, hogy meneküljenek az ablakon át. Erre ők mindnyájan az ablakhoz rohantak, mert azt hitték, ha a szobában maradnak, odaégnék. Egymásután ugrottak az alul tartott ponyvába. Neki az ugrás következtében két foga tört ki, azonkívül az állán is sebet kapott.

Hasonlóképp mondotta el a történeteket a másik két leány is. Hármuk közül a tizennégy éves Kohn Margit szenvedte a legsúlyosabb sérüléseket, valószínű azonban, hogy pár hét alatt ő is felgyógyul.

Mentés a halál torkából.

Tragédia a sineken.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9

Vérifagyasztó jelenet játszódott de az orosházi pályaudvarától Szeged felé menőleg 3 kilométernyire. Egy uriasan öltözött leány öngyilkossági szándékkal a sinekre dobta magát s csak a szerencsés véletlennek köszönhető, hogy egy mezei munkás megtudta menteni a biztos halál torkából. A tragikus jelenetről és annak okáról a következőket jelenti tudósítónk:

Tegnapelőtt rendez időben indult ki az orosházi állomásról az 5002-es számú személyvonat. A szegedi vicinálisok megszokott lassúságánál is lassabban dőcögött a vonat, de az utasok türelmetlenségére alig volt ez befolyással.

Kakaszék megállóhelyig nem történt semmi följegyzésre méltó esemény. Mielőtt azonban a megállóhoz ért volna a vonat, egy hatalmas, éles fűtventést hallottak az utasok s közvetlen ezután odaszorult a légyfék a kerekekhez. A vonat erős rázózással megállott s az utasok megrémülve ugráltak ki a kocsikból, hogy megtudják a hirtelen megállás okát.

Nem kellett magyarázatot kérniük senkitől. Közvetlen a mozdony előtt, alig két méterre a kerekek előtt ép a megállás pillanatában kapott el egy mezei munkás egy 15-16 esztendősenek látszó urileányt s vele együtt lebukott a töltés melletti árokba. A leány teljesen elalélt állapotban feküdt. Ajkai szederjesek voltak s olyan benyomást keltett a szem-

lőiben, mintha meg is volna mérgezve. A mezei munkás simondotta, hogy a leány rálekedt a sinekre. Ő a közeiben dolgozott s megszűről látta a vonat közeledését. Erre a sinek felé szaladt s még idejekorán lezuhatta azokról az életunt teremést.

A vonat utasai nyomban hozzáláttak az élesztési kísérlethez. Ez sikerrel is járt s mikor a megmentett leány eszméltre tért, elmondotta, hogy Veres Ilonának hívják, anyja Hódmezővásárhelyen lakik. Évekkel ezelőtt megismerkedett egy Szőke Bálint nevű joghallgatóval, aki neki házasságot ígért, de most, hogy befejezte tanulmányait — hűtelenül elhagyta. Ez tette életuntit. Szülői Orosházán lakó rokonaihoz küldték, innen indult el gyalogosan a sinek mentén asszal a szándékkal, hogy a vonat elé veti magát. A szerencsétlen teremést egy hódmezővásárhelyi kereskedő vonatra ültette s hasa hisérte szülelhas.

Az aradi kamara a bankkartell ellen.

Sürgős felterjesztés a kormányhoz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9

A fővárosi bankok kartellje, amelynek éle elsősorban a vidéki pénzüzetek ellen irányul, sorra megmozgatja az érdekelt köröket. A vidéki nagyobb városokban egymás után fognak akcióba a létalapjukban megtámadott takarékpénztárak, valamint a kereskedők és iparosok érdekképviseletei, a kereskedelmi és iparkamarák is. A mozgalom első sorban a bankkartell létrejötte ellen irányul, az esetre pedig, ha ezt elérni nem lehetne, a kormány beavatkozását kéri a vidéki pénzüzetek támogatására.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara Steiner Ferenc kamarai beltag indítványára ma kezdeményező lépést tett abból a célból, hogy a fővárosi pénzüzetek kartelljének létrejötte által teremtett gazdasági nehézségeken segítsen. A kamara ma délután rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek tárgysorozatában a lapunkban közölt indítvány is fel volt véve. Az ülésen Reinhart Gyula elnökölt, az ügy előadója pedig Varjassy Lajos dr. iparkamarai titkár volt.

A teljes ülésen elhatározta a kamara, hogy *sürgős felterjesztésben* kérni fogja a kormányt, hogy hatáskörében igyekezzen meggátolni a kartell létrejöttét s ha ez nem állna módjában s a bankok megegyezése főképen a vidéki kereskedők és iparosok nagy kárára mégis létrejönne, ez esetben a kormány

1. a kartellben lévő fővárosi pénzüzeteknél elhelyezett *pénzeit ezekről vonja el* s helyezze el azokat elfogadható bonitású *vidéki pénzüzeteknél*;

2. a magyar *Postatakarékpénztárnál*, külföldi példák szerint, vezesse be a *visszelszámítási* eljárást;

3. a *Magyar Földhitelintézetnek* mintegy 15 millió koronát kitevő váltótárcáját vidéki pénzüzetektől szereztessze s végül

4. az egyes pénzüzeteknek egymásnál *átmenetileg kezelt betétjeit* mentse fel a kormány a *tőke-kamatadó alól*, már csak a kétszeri fizetés elkerülése céljából is.

Az egyhangulag meghozott kamarai határozatot, illetőleg a kormányhoz en-

nek alapján intézendő felterjesztést az aradi kamara pártolás céljából megküldi az ország összes kamaráinak. Végül felhatalmazta a közgyűlés a kamara elnökségét arra, hogy a kartell létrejötte esetén a kerületében lévő pénzüzeteket értekezletre hívja össze a kartell ellenében követendő eljárás megbeszélése céljából

Botrány a kabarében.

Amire az énekesnő nem vállalkozik.

Az orfeum — éjjel.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9.

Csunya botrányról beszélnek most Kolozvároton. A botrány színhelye az ottani Blasini-szálloda, ahol Julius Morini igazgatása alatt működik orfeum társulat.

Az egyik énekesnővel olyan drasztikus, orfeumnyelven *térképt. úkköt* akartak előadni, a mely ellen az énekesnő erkölcsi érzéke a legnagyobb mértékben felháborodott. Kijelentette, hogy ő pikáns és csiklandós dolgokat szívesen énekel, de a térkép által szimbolizált trágárságok ellen szeméremérzete föllázad.

Az énekesnőnek ez az „engedetlensége” azonban csak a kisebbik baj volt. A nagyobbik baj ott kezdődik, hogy ez a hölgy nem akart vendégekkel barátkozni. Ez úgy értendő, hogy amikor előadás után a társulat tagjai vacsorához ültek, az énekesnő nem árult el hajlandóságot arra, hogy vacsoráját az ilyen alkalmat erősen kiaknázni késs férflak társaságában töltsse el. Ennek a vonakodásnak nagy jelentősége abban rejlik, hogy a vacsorákkal rendszerint kapcsolatos pezsgőzések elmaradnak, amiből viszont a vendéglőre tetemes „elmaradt haszon” háramul. Emiatt sokat kellett szenvedni a szerencsétlen leánynak s amikor látta, hogy erejének erejével rá akarják kényszeríteni a korhely lázzal járó tablókban való részvételre, elhatározta, hogy hátat fordít a kolozsvári bretilnek s ott hagyja a társulatot, hogy el ne mehessen, nagy értéket képviselő holmiját az orfeum igazgatója egyszerűen visszatartotta.

A hölgy a rendőrséghez fordult segélyért, a rendőrségtől azonban nem kapott segélyt. Az énekesnő erre ügyvédhez fordult. Az ügyvéd nem lemerít tréfát s azon a címen, hogy az énekesnőt holmijának visszatartásával akarják játszásra, tehát a társulatnak hasznot hajtó dologra erőszakkal kényszeríteni, *ssarolásért* följelentést tett az ügyészségnél. Az ügyészség a följelentés alapján nyomban telefonált a rendőrségnek, utasítván, hogy a holmik kiadatását, ha kell, *karhatalommal* vigye keresztül.

Ennek az erélyes intézkedésnek volt is fogamatja. A holmikot legnap reggel kiadták. Ámde, amikor a délután folyamán az énekesnő a holmiért jelentkezett, egy nagy koffier hiányzott s hollétéről sem a szálloda, sem az orfeum személyzete körűt nem akart senki, aki felvilágosítást tudott volna adni. Az énekesnő erre lopásért ismeretlen tettesek ellen a rendőrségnél följelentést tett.

A rendőrség közbejárására azután nagynehézsen, a szálloda egyik szobájában — senki sem tudja megmondani, hogyan került oda, — megtalálták a hiányzó koffert, mire a rendőrség elrendelte az énekesnő elővezetését, ami meg is történt. A rendőrség a megmondhatója, hogy miért. A kihallgatás folyamán az énekesnő tisztázta magát, mire szonuai szabadon bocsátották.

A lökösházai kastély halottja.

A rejtélyes öngyilkosság. — Fáma és valóság.

Bánhid József báró a ravatalon.

— Az Aradi Közöny tudósítójától. —

Arad, július 9.

A Bánhid-kastély családi ebédlőjében délszaki virágok között ravatalon fekszik a bárói család utolsó férfi-sarja, Bánhid József báró. A ravatal körül egy hatalmas, de megtört ember járkal: Bánhid Antal báró, aki nem tudja megérteni, miért kellett az ő huszonhároméves, gondtalan, külsőleg tetterős, egészséges fiának, nagy birtokok jövődő urának, szülői szeretet imádott kegyelijének egy kis revolvergolyó miatt pillanat alatt bevégezni ezt a földi életet, melyet ha eddig rosszul élt át, megkezdhetett volna újból, akarata, kívánsága szerint, minden képzelhető szülői támogatással.

A lökösházai kastély e tragédiáján gyötrődve tündök az apa, de magyarázat után kutat a rokon, a barát, az ismerős és a közönség is. A közelmúltból kikapott jelek, halvány emlékek, rejtett célzások a szomorú elmúlásra, egy elhibázott élet ki-kitörő panaszai kevés magyarázatot nyújtanak. A fiatal ember zárkózott természetű keveset engedett sejteni. Néha panaszkodott enerváltsága miatt, máskor az önmagával meghasonlott, mások iránt türelmetlen ember benyomását keltette. Végzetes tette előtt néhány pillanattal idegesen, borult arccal beszélt apjával, szinte esztelenül elszalad tőle és néhány lépésnyire a nyugalomra intő apától, talán egy abnormális pillanatában ideges kézzel fegyvert emel magára és pillanat alatt érthetetlenül, biztos lövéssel kioltja életét...

Ez az a kép, amelyet a Bánhid-kastély tragédiájáról a közvetlen szemlélet nyújt. Ennek a képnek egyes vonásait magyarázzák így, magyarázzák úgy, beszélnek amerikai párbajról, női kezekről, apjával való meghasonlásról, de mindegyik alap alig van. Munkatársunk kint járt a lökösházai szomorú kastélyban, beszélt az apával, barátokkal, környezetével és ezek alapján így számol be Bánhid József báró öngyilkosságáról:

A Bánhid-major.

Lökösházától a harmadik órház — 76 os számú — a Bánhid-major. Az órházról néhány percrenyire lombos fák között, parkirozott helyen fekszik a kastély. Nagy, sárga épület, elegáns berendezéssel, tágas helyiségekkel: a Bánhidyak régi, kedves tartózkodási helye. A kastélytól jobbra egy kisebb épület, néhány szobával: a fiatal báró lakosztálya.

Május 20-án ment ki birtokára Bánhid Antal báró, feleségével és leányával, Bánhid Stefánival. Fia, József, ekkor Kolozsváron volt, ahonnan két héttel ezelőtt tért vissza a kastélyba. Anyját és testvérét már nem találta ott; őt éppen akkor utastak el nyári üdülésre Ischlbe és a fiatal báróval, aki éppen akkor jött Kolozsvárról, a kétegyházi állomáson váltottak csupán néhány szót.

Két hét óta itt a birtokon élt Bánhid

József. Aradra ez alatt az idő alatt mindössze egyszer jött be: pénteken reggel és délelben már vissza is ment a majorba. Itt ideje jó részét egyedül töltötte. Reggelként nyolc óra felé felkelt, apjával mindig együtt reggelize, délelőtt kilovagolt, délután néha a kastély melletti tenispályán, néha Bréda Viktor gróf tenispályáján játszott ismerőseivel, néha vadászott, gyakran célba lőtt, naponta elment Lökösházára a postára, olvasgatott: szóval — különösen az utóbbi napokban — meglehetősen csendben, társaságban, de mindig kis társaságban, legtöbbször pedig egyedül töltötte idejét. A nagy és zajos társaságot mindig kerülte. Sokszor kastélyukból, ha lehetett, félre is vonult a nagy társaságok elől. Ha mulatott, magában vagy kettesével, hármassával volt. Néhány hónappal és még inkább néhány évvel ezelőtől zajosabb életet élt, de mulatozásában rendszerint mértéket tudott tartani.

Az öngyilkosság.

A tegnapi, szerdai, napnak délelőttjén semmi rendkívüli nem történt a Bánhid-kastélyban. A fiatal báró együtt reggelize, délelben együtt ebédelt apjával, kívül az utóbbi napokban — valamint ezelőt is csak nagyon ritkán — semmi összeszólalkozása nem volt.

Délután a szokott időben, négy óra tájban, befogatott és a lökösházai postára hajtott. A postán egy csomag külföldi likőr érkezett apjának, ezt átvette és az állomáshoz sétált. Az állomás mellett egy kis kocsmára van: oda beérett és magának meg kocsisának sört hozatott. Mielőtt haziról elindult, parancsot adott inasának, hogy nyergelje fel lovát. Inasa nem sokára a kocsmára jött és kihozta a lovat. Az inast ekkor hazaküldte azzal, hogy ő is mindjárt megy.

Néhány percig beszélgetett az állomásfőnökkel, majd a kocsisával, a kocsmároszal és ez alatt az idő alatt semmi különösebb nem lehetett rajta észrevenni. Egy izben — így emlékeznek rá — minden különösebb vonatkozás nélkül így szólott:

— Majd meglátjátok, mi lesz velem!

A kocsmárosztól egymásután három üveg sört rendelt. Legnagyobb részét maga itta meg és ettől nagyon jó kedvű volt. Klissé fejébe szállt az ital, de hogy ez nagymértékben hozzájárult volna az egy óra múlva elkövetett öngyilkosság okához, az nagyon kétséges.

A kocsmából levon távozott a kastélyba. Kezében tartotta az érkezett likőrös csomagot, a kastély előtt leszállt lováról és felment a verandára, ahol apjával találkozott. Este hat óra felé járt az idő.

Ennél az utolsó találkozásnál nagyon idegesnek, nagyon türelmetlenné mutatkozott a fiatal báró. Apjának ez feltűnt és kérdőzködött ennek oka után. Talán szemrehányó hangon említhette fia ivását is, talán csak a flu vette fel így, de ez szinte ingerült hangon válaszolt apjának. Az öreg báró kérte, hogy bontsa fel a likőrös csomagot. Nem bontotta fel. Apja kérdezte, miért. Ő idegesen válaszolt:

— Hagyjon nekem békét!

— Ugyan mi baja van? Miért haragszik? — faggatta újból, most már klissé hangosabban apja.

— Hagyjon békét — kiáltott fel a flu. Felugrott székéről és szaladt le a verandáról. Apja ekkor már megijedt. Fia egészen kikelve önmagából szaladt szobája felé és úgy látszott, mintha szaladás közben zsebében keresgélne. Az öreg báró tudta, hogy fia mindig hord magánál fegyvert s ezért most már rémülten, rossz sejtélemmel futott fia után.

— Jószi, az istenért, mit akar csinálni?!

— kiáltott utána apja. A flu ekkor már elérte a szobáját. Felrántotta az ajtót, sapkáját és lovagló-pálcáját ledobta a pamlagra, az asztala előtt levő fotelbe ült és a nála levő kis, alig tíz centiméter hosszú revolvert fejének irányozta. Kezével, melylyel apja előtt még idegesen hadonászott, jobb fülé alá tartotta a fegyver csövét, megrántotta a ravaszt és oly biztosan lőtt, hogy néhány pillanat alatt holtan dőlt hátra a karosszékekben.

Mikor apja a küszöbre ért, fia halva volt, a revolver a földön hevert. Elképzelhető az a rettenetes fájdalom, amely az apa szívébe nyilalt erre a borzasztó látványra. Odlarohant fiához: annak szíve már nem dobogott. Szív-szaggató hangon kiáltott az apa ekkor segítségért. Odlarohant a kocsis, a fiatal báró inasa, egyik szobaleány, letépték róla a ruhát, de már segíteni többi nem lehetett rajta.

A hivatalos vizsgálat. — Ravatalozás. Temetés.

A szomszédos községből, Ekekről azonnal orvost hívtak. Ő már csak a halált konstatálhatta. A golyó behatolt az agyba, agybénulást okozott és pár pillanat alatt megölte a szerencsétlen bárót.

Rövid idő múlva megérkezett a helyszíni Mladin Miklós elnöki főszolgabíró is. Kiállította a halotti bizonyítványt és megadta az engedélyt a temetésre.

Bánhid Antal báró — ezt már tegnap is megírtuk — táviratozott Csutak Károly aradi temetési vállalkozóak koporsóért. A koporsó este fél tizenegy órakor Lökösházán volt, onnan a kastélyba szállították, ahol ma délelben tették a holttestet a ravatalra.

A kastély nagy ebédlőjében állították fel a ravatalt. A veranda, a folyosó gyászleppel van borítva, az ebédlő-terem pedig valóságos kápolnává van átalakítva. Kék és fekete drapéria borítja a falakat, jelezve a halál-fatal áldozatát. A szárkofág két méter hosszú, dupla alpakka koporsó, körülötte nagy kandaláberek, délszaki növények, felette fekete drapérián a kereszt. A koporsón még üveg fedél van, alatta látni a fiatal bárót fekete szalon-ruhában, fekete nyakkendővel. Arca nincsen eltörülve, csak a rettenetes sápadtság mutatja a halált.

Temetése — nem mint tegnap jelentük, holnap — hanem szombaton délelben egy órakor lesz a báró család utolsó sarját megillető nagy pompával.

A család a következő gyászjelentést adta ki:

Báró Bánhid Antal és neje szül. gurahonci Remekházy Józsa és leányuk Stefánia, fájdalomtelt szívvel jelentik szeretett fiuknak, illetve fivérnek

Báró Bánhid Józsefnek,

1908. évi július hó 8-án d. u. 6 órakor, életének 23-ik évében, a Mindenható kifürkészhetetlen akarata folytán hirtelen bekövetkezett halálát.

Az Istenben boldogult földi maradvánnyal f. hó 11-én d. u. 1 órakor fogtak az itteni

családi sírban örök nyugalomra helyeztetni.

Az ereszoló gyászmla-áldozat az elhunyt lelki üdvéért f. hó 13 án d. e. 10 órakor fog az eleki róm. kath. szentegyházban, úgy Aradon f. hó 15 én d. e. 10 órakor a főt. Minorita atyák szentegyházban az egek Urának bemutatni.

Legyen álma csendes!

Lőkősháza pusztja, 1908. július 9.

Az öngyilkosság oka.

Amik az eddig elmondottakból kitűnnek, nem adják magyarázatát Bánhidy József báró öngyilkosságának. Az apjával való utolsó beszélgetés vehető összességalkotásnak, de semmielőtt sem lehet oka egy fiatal ember végzetes tetteinek.

Erre a szerencsétlen tette nem is lehet határozott és biztos okokat találni. Alkalmunk volt beszélgetni a mélyen lesújtott apával, aki megtörően, fájdalommal mondotta:

— Fogalmam sincs, nem bírom megérteni, miért követte el fiam ezt a szerencsétlen tettet. Nem mondott nekem semmi olyat, amiből csak sejteni is lehetett volna szándékát. Tudtommal másnak sem szólt erről semmit. Levelet, irást nem hagyott hátra. Ha valaki csak egy órával előbb azt mondta volna nekem, hogy fiam öngyilkossá lesz, bolondnak mondtam volna. Soha erre nem gondoltam, de nem is gondolhattam. Fiamnak megvolt mindene, amit kívánt. Beteg nem volt. A természete — az rossz volt. Szótalan, magába zárkózott, begondolkoló lélek volt. Sem az apja, sem az anyja előtt nem volt olyan őszinte, amilyennek kellett volna lenni. Társaságokban, ha csak tehette, nem vett részt és az utolsó időben mintha önmagával meghasonlott volna. Azt kell hinnem, hogy az utolsó percekben nem volt normális. Nem tudom mással megmagyarázni rettenetes tettet.

Ezeket mondotta a fájdalomtól lesújtott öreg báró. Mások, barátai, ismerősei, környezete is alig tudnak mást mondani. A fiatal Bánhidy báró ideges természetű volt már régóta. Zárkózott kedélye még nehezebbé tette idegességének elvisselését, melyet szüleinek, különösen édesapjának kényeztetése csupán sem javított meg. A tavasszal a rendnél több mulatozás is enerválta és az az enerváltság, testének fáradtsága, lelkének betegséggel együtt tette életuntá a huszonhárom éves fiatal embert. Mindez gondolkodásában, agyában is rendelleneséget idézett elő és okozhatta az utolsó abnormális pillanatokát.

Mindazok az egyéb híresztelések, melyek a lőkősházi tragédiához fűződnek, alig találnak támaszra. Az amerikai párbajt semmi külső körülmény nem teszi valószínűvé. Beszélnek még egyébről is. Emlegetnek két aradi leányt, egy temesvári nőismerőst, mint akiknek ismerettség, azok egyikéhez való állítólagos viszonya befolyással lett volna tetteire. Mindezekre azonban építéssel nem lehet. Adóssága nem volt számbavehető, kártyához nem értett s mulatozásai éppen a legutóbbi időben mind fittabbakká lettek.

Hogy ő volt száma erre a végzetes tette régebbi időben, az valószínűtlen. Az utóbbi hetekben és napokban talán gondolt öngyilkosságra, de az határozott szándéka nem volt. Nagyon gya. u. sz. szinte megmagyarázhatatlan az a körülmény, hogy már régebbi idő óta feltűnően sok revolvert szerzett magának. Néha két revolvert is hordott zsebében és szobájában há-

rom négy fagyvert is tartott. Öngyilkosságát, mint említettük, egy kis revolverrel követte el, melyet apja, a szék mellett a földön talált. Ugyanekkor azonban előtte egy nagy revolver is volt, melyhez azonban a végzetes percekben nem nyúlt. A kisebbik revolver egy eléggé roszdás fegyver és szinte hihetetlen, hogy azzal néhány pillanat alatt egy ideges ember véget vehetett életének.

Mindezekhez még egy szomorú emlék: ma reggel a posta Budapestről még egy revolvert hozott Bánhidy József báró címére. Revolvert — az öngyilkosnak!

Bánhidy József életrajza. — A család.

Bánhidy József báró 1885-ben született. Középiskolai tanulmányait az aradi gimnáziumban végezte, a hatodik osztály után pedig felment Budapestre a Ferenc József intézetbe. Miután itt letette az érettségét, a budapesti egyetemen beiratkozott a jogra és a tanulmányát a második eszendőben Kolozsváron folytatta. Két évvel ezelőtt szolgált a önkéntesi évét az aradi 12. közös huszárezrednél és ezután letette a tiszti vizsgát s folytatta jogi tanulmányait. Az idén pünkösd másodnapján utazott Kolozsvárra, hogy előkészüljön az államudományi szigorlatra, melyet meglehetősen eredményesen néhány héttel ezelőtt is tett.

Szigorlatja után néhány héttel Bethlen Gábor grófnak, egy jó barátjának, volt vendége Kolozsváron. Ottan, mint említettük, két héttel ezelőtt tért vissza Lőkősházára.

Talulmányai között legkedvesebb a történelem, cimertan és geneológia volt. Kamardás akart lenni és ezért beavatottan foglalkozott ősi családjuk történetével. Rendkívül sokat költött címerek és okmányok beszerzésére és különösen Magyarországnak és a magyar nemesi családoknak történetében nagyon jártas volt. Hosszu tanulmányok után elkészítette családfájukat, melyen az utolsó férfi-sarj ő volt. Vele fiágon kihalt a Bánhidy család.

A Bánhidy családban — emlékezet szerint — ez az első öngyilkosság. Az elhunyt édesanyjának nagynéje vetett véget önkézével életének.

Bánhidy József édesanyja, mint említettük, a kétgyeházi állomáson beszélt utóljára fiával. Bánhidy Antal báró tegnap este Ischibe küldte a következő sürgönyt:

Jozsi gestorben, ich bin halb tot. Antal.

A sürgönyre már ma megérkezett a válasz, amely szerint a bíróné és leánya holnap, pénteken reggel érkeznek. Ekkor azonban a temetést — abban a hiszemben, hogy a bíróné és leánya csak szombatra érkezhetnek haza — már kitűsték szombatra.

A gyászoló apának barátok és rokonok személyesen és táviratilag már eddig is számosan fejezték ki részvétüket.

A szerencsétlen véget ért fiatal báró holttestét a kastély közelében lévő családi sírban helyezik örök nyugalomra. Itt nyugszik az öreg bárónak három korán elhunyt gyermeke, apja, anyja és testvére.

A kriptá közelében, a major lombos fái között Bánhidy Antal báró kápolnával fogja megörökíteni fia emléké.

Bizalom Szalay Péternek Budapesti tudósítónk jelenti: A „Független Magyarország” néhány nap óta heves támadást intézett Szalay Péter kereskedelemügyi államtitkár, a magyar királyi posta elnökgazdátja ellen. A nagyváradi posta- és táviratigazgatósági kerület személyzete ma Szalayhoz táviratot intézett,

amelyben megbotránkozással nyilatkozik a támadásokról és osztatlan tiszteletének és bizalmának ad kifejezést. A táviratot az aradi postások nevében Széll Ernő postafőnök írta alá.

Báró Wazmer Antalné ékszereinek tolvaja megkerült.

Két tolvaj cigány letartóztatása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, július 9.

Az aradi bűnügyi rendőrség detektívjei két hét óta nyomoztak egy homályos bűnügyben, a melynek tettesét ma sikerült végre kézrekeríteni. A bűnügyet nem maga a tett elkövetése teszi érdekessé és rendkívüli súlyúvá. Mert mindössze arról van szó, hogy egy tizenhárom éves, minden felügyelet nélkül felnőtt, állandóan rossz társaságokban forgott cigánygyerek, aki már hegedűjével kenyeret is keresett, besurrant báró Wazmer Antalné lakására s ott az egyik éjjeli szekrényről ékszereket csemt el. Ha nem is mindennapi, de gyakori eset.

Az apró tolvajcsemete vallomása azonban már mélyebben fekvő jelenségre tereli reá a figyelmet.

— A lopásra — ugymond — engem egy aradi iparos birt reá. Az mondotta, hogy csak szerezzek aranyeműt, ő majd megveszi. Meg is vette. A gyémánt kőveskarcsattot öt koronáért, a két méter hosszú, nehéz női aranyláncot egy, mond egy koronáért.

Greén Nándor főkapitány állítása szerint ilyen merészséget még alig tapasztalt notórius orgazdáknál sem. Azonban a gyermek vallomása, az iparos husz éves tanulójának tanuságtétele dacára a rendőrség tehetetlen, mert a gyanúsított tagad. Még azt sem akarja tudni, hogy valaha cigány gyermeket látott volna. A rendőrség azonban minden erejét megfeszíti, hogy a vallomásokon kívül pozitív adatokat is gyűjtsön az orgazda bűnösségének bebizonyítására.

A feletti édeskes bűnügy részleteit az alábbiakban közöljük:

Megírtuk, hogy ez év június huszonharmadikán báró Wazmer Antalné feljelentést tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen a miatt, hogy Sároosi utca 1. számú lakásán ékszereket loptak el. Megadta a lopott értéktárgyak pontos leírását. Egy arany karcsatt tűnt el, melynek közepét briliáns kő és igazgyöngyök díszítették és ezzel együtt ellopott a tolvaj egy kétméter hosszú arany női láncot. Két héttel hajszolta a tettest Horváth Gyula és Valéria József detektív. Nem sikerült kézrekeríteni. Ma végre elfogták.

Barna Andrásnak hívják, 18 éves cigányzenész fiú. Bevallotta, hogy este besurrant a bárónő lakására s az éjjeli szekrényen fekvő ékszereket ellopta.

Azonban nem ez az egyedüli bűne. Időközben egy ezüst láncot lopott és tegnap egy ezüst órát emelt el Varga Jánosné nevelő asszony lakásából.

Es lett veszte. Rajta csípték. Szabadon bocsátották, de jelentést tett az asszony a rendőrségen s a detektívek elfogták az utcán csavargó fiút.

Es utóbbi lopások elkövetését is beismeri. Arra a kérdésre, hogy miért lopott s hogy hol, mit tett a lopott tárgyakkal, meglepő feleleteket

adott a vézna testű, fejletlen észtehetségű fiatal bűnös.

A bárónétól ellopoit ékszereket még június 23-án este elvitte *St. Le Vince*, Weitzer János-utcában lakó aranyműves mesterhez. A briliáns köves karkötőért kapott a fiú öt koronát. A láncot később vitte el hozzá, előbb darabokra szaggatta. Mikor ugy hat óra tájban megjelent az aranyműves üzletében, annál éppen egy ur volt bent — vallotta a tolvaj gyermek — s *Stolc* nem állott vele szóba. Intett neki, hogy menjen ki. Eltávozott, de csakhamar utána jött a tanuló, aki ezt az üzenetet hozta, hogy várjon, majd hét óra után beszélt vele a gazda. A megjelölt időben pontosan felkereste *Kerekes József* ékszerész lóas, átvette az arany láncot s adott *Barna András*nak egy koronát.

Hogy így történt a vétel mindkét ízben, a tetszősen kívül *Stolc* tanulója is vallotta és a szembesítésnél is ismételte, de az aranyműves hallani sem akar a dologról.

Tagadja, hogy a fiúról ékszert vett volna, vagy a tolvajt egyáltalában valaha látta volna.

Török Lajos rendőrfogalmazó ekkor azt kérdezte a fiutól, hogy honnan ismeri *Stolc*-ot, mire ez a következőképen válaszolt:

— A nyár folyamán egy arany gyűrűt találtam a *Baross-parkban*. Elvittem *Stolc* urhoz. Mikor kínáltam, rám rivált s azt kérdezte, hogy került hozzám a gyűrű?

— Találtam, — mondtam.

— Nem igaz, hazudsz gazember, loptad és azonnal átadlak a rendőrségnek!

— Hát loptam, ha nem akarja elhinni.

— *Adok érte negyven krajcárt és hozzád máskor is, de úgy, hogy meg ne lássa senki sem.*

Az aranyműves ennek a párbeszédnek a meglőrténtét is tagadja.

A rendőrség nem tartózkodhat le ugyan, mert jelenleg még a valódelásokon kívül más kézzel fogható bizonyítéka nincs *Stolc* ellen. Állandó lakása és foglalkozása van, eljárás nincs ellene folyamatban. Lakásán a lopott tárgyakból semmit meg nem találtak. A nyomozást azonban teljes erővel folytatják.

*

Egy másik lopási bűnyű tettsét is kérékerítetté ma a rendőrség. Ez is muzikus cigány, aki azonban több időt töltött már fegyházban és börtönben, mint — kávéházban.

A vásárnapról hétfőre virradó éjjel *Davidovics Zsigmond* *Bockó* utca 8. szám alatti szálójának iroda helyiségéből eltűnt egy tullaesüst óra és egy kettős zrnnyfűző.

Mikor a feljelentést megtette, annak a gyanujának adott kifejezést, hogy egy *Miska* nevű helesse követhette el a tettsét. Ez ismerte a járást s a vásár alkalmával *Aradon* látták. A gyanúsítottat elő is állították, azonban alibit igazolt.

A rendőrség, mint minden lopás alkalmával, most is körözvényt küldött széjjel az összes ékszerészekhez és zálogosokhoz. A körözvény alapján *Hirsch Benő* aranyműves jelentést tett, hogy a *Davidovics* féle lopásból származó óra nála van, és ezt a detektívek meg is állapították. Az aranyműves elmondotta, hogy egy cigány hozta hozzá s beakarta cserélni. Minthogy azonban *Davidovics Hirsch*nél vette az órát, ez azonnal megismerte azt s így a tettes nyomára tudta a rendőrséget vezetni. Megállapították, hogy a tolvaj más nem lehet mint *Klanka Szilviusz*, akit csalásvvel *Szeremucának* hívnak. Hatszor volt már büntetve, nemrég szabadult a negyenyedli fegyházból, ahol három esztendő telt. Az aranylánc is megkerült. E'adta *Váradi* nevű órás mesternek, akinél a rendőrség megtalálta és elkobozta.

Klanka elfogatására megtettek minden intézkedést. Tegnap este elutazott *Aradról* az erdélyi vonattal. A rendőrség sürgönyileg értesítette a radnai, gyoroki és lippai csendőrséget s ma Lippán el is fogták s *Aradra* szállították a csendőrök.

Balsmeri bűnét. Letartóztatták és kihallgatás után átkiérték az ügyészséghez.

Bakos Ödön dr. temetése

Nagylak gyásza.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, július 9

Egész *Csanádmegye* közönségének őszinte, mély részvéte mellett kísérték utolsó útjára *Bakos Ödön* dr.-t, a hajduszoboszlói vasuti katasztrófa szerencsétlen áldozatát. Egy érdemekben teljes, komoly munkában eltöltött életet állított meg utjában a könyörtelen halál, mérhetetlen gyászt és fájdalmat okozva egy köztisztelőben álló, előkelő családnak és egy egész megye társadalmának. Az az óriási részvét, amely a temetés alkalmából megnyilvánult, ékesen szóló bizonyossága ama nagy szeretetnek és becsülésnek, amely a szerencsétlenül járt ügyvédet minden oldalról körülövezte. Nagylak községéhez és a Nagylak kerületi takarékpénztár épületére kitűzték a gyászlobogót.

A temetésen, amely ma délelőtt tizenegy órakor ment végbe, igen nagy számú közönség vett részt, nemcsak a város, hanem a vármegye köréből is. *Csanádmegye* törvényhatósági bizottsága és a szegedi ügyvédi kamara, a nagylaki özszes intézetek és egyetek küldöttségileg képviseltették magukat. Nagylak képviselőtestülete és előjárósága testületileg vett részt a temetésen. Ott volt továbbá a nagylaki függetlenségi párt egész vezetősége, *Nagy Sándor* dr. országgyűlési képviselő, *Schaller József* dr., a függetlenségi párt és a helybeli takarékpénztár elnöke, *Dózsa Sámuel* dr. vármegyei főügyész, *Balassa Ármán* dr., a „Szeged és Vidéke” főszerkesztője, a városi és megyei társadalom számos kitűnősége és óriási gyászoló közönség. A koporsót egészen elborították a jó barátok és ismerősök rengeteg koszorui.

A gyászbeszédet *Kecskeméti Ármán* dr. makói főrabbi tartotta. Magasan szárnyaló, poétikus beszédben emlékezett meg az elhunyt közéleti működéséről, nagy munkásságáról, önzetlen hazafiságáról és meghatóan jellemezte jószívűségét, nemes humanizmusát, amelylyel mindenki iránt, aki csak hozzá fordult, viseltetett. A mély meghatottság hangján elmondott halotti szónoklat könnyekre fakasztotta a hallgatóságot. Azután az óriási menet lassan megindult a temetőbe, ahol a szerencsétlenül járt ügyvédet örök nyugalomra helyezték.

A *Bakos* dr. kifosztásáról szóló hírek minden tekintetben megerősítést nyertek. Az elhunyt nadrág zsebében egy kis erszényt találtak, amelyben huszonkét korona volt, de kabátja belső zsebéből hiányzott nagy, háromrét összehajtható tárcája, amely piros szövetből készült. Bizonyos, hogy nagyobb összegű pénz volt nála, mert családja és jó barátai előtt köztudomású volt, hogy állandóan több száz koronát hordott magánál és ha utra

kelt, egy-két ezer koronát szokott vele vinni. Gyakran mondogatta tréfásan:

— Utra mindig sok pénzzel megyek, mert nem lehet tudni, mi történhetik velem.

A mélyen sujtott család egyelőre nem tett feljelentést a halott kifosztása miatt, de a hajduszoboszlói csendőrség hivatalból megindította már a nyomozást.

Az elhunyt ügyvéd közismert volt vigkedélyűségéről és alig volt nálánál népszerűbb és kedveltebb ember a nagylaki társas életben. A köz javára minden irányban nagyon sokat fáradozott, számos kulturális és jótékony mozgalom előharcosává szegődött és nem egy intézmény az ő buzgó tevékenységének köszönheti fennállását.

A tegnapi és mai nap folyamán a gyászoló családhoz az ország minden vidékéről több száz részvétlívrat érkezett. *Aradról* is igen sokan kondoleáltak az elhunyt hozzátartozóinak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: *Boszorkány*, dráma. *Márkus Emília* vendégfelléptével.

* *Márkus Emília* második estéje. Aki *Márkus Emília* fenomenális művészetét látni akarta a maga teljes ragyogásában, annak alkalom kínálkozott rá ma este. *Henry Bataille* mester tollal megírt művében: „A nászindulóban” lépett fel a vendégművész és *Grace de Plessans* személyesítője valóban utolérhetetlen virtuoztással játszott az érzelmek klaviatúráján. Ez a mélyhatású szerep, mintha csak rá volna szabva *Márkus Emília* egyéniségére és a művészre, aki bizonyára nem ma hallja ezt először, teljes tudatában is volt a maga sikerének. Nemcsak lebillincselte a közönség figyelmét, de valósággal megával ragadta ennek lelkesedését. A feivonások végén, banalitás nélkül szólva, vi-harként zúgott fel a taps és a művész nyilván belofáradt a lámpák előtt való megjelenésbe. Az előadás különben is jó volt. *Novák Irén* (*Susanne*), *Keszler Ede* (*Lechatellier*) és *Dolly Lajos* (*Morillo*) művészt produkáltak. És apró szerepekben nem rontottak a többiek sem. Az előadást szűlt ház nézte végig.

* A *Naftalin* premierje. Az első hamisítatlan nyári bohózat bemutatója lesz szombaton a színházban. A darabnak címe *Naftalin* és szerzője *Heltai Jenő*, a kitűnő humorista. Már ez maga is sikert jelent. Az elmés *Elta* humorát a premiéren két olyan vérbeli komikus fogja kifejteni, mint *Tapolczay Dezső* és *Vendrey Ferenc*, a Vígsház kiváló művészei. Ez a triász pedig sikerrel szokott működni. A többi szerepet *Sz. Rontay Boriska*, *Benkőné*, *H. Körösiy Juci*, *Zalay Margit*, *Kun Irén* és *Dolly* játsszák.

* *Márkus Emília* bucsufellépése. Holnap bucsulik az aradi közönségtől a színikör illusztris vendég művésznője, *Márkus Emma* asszony. Bucsúróul egyik legkiválóbb szerepét, *Sardou* nagyhatású színművének, a *Boszorkány*-nak című szerepét választotta. Ezt a hatalmas színművet *Márkus Emma* kiváló művészelete tartotta sokáig műsoron a budapesti Nemzeti Színházban. Ebben a szerepében bontakozik ki és érvényesül legjobban *Márkus Emma* asszony hatalmas művészi egyénisége. A többi szerepet is elsőrendű arók játsszák.

* Az afrikai *Mazepa*. A franciák által okkupált Mirokkóból, illetve annak népéletéből mutat be az *Uránia* színház mai műsora egy gyönyörű színes felvételt, mely változatos képekben mutatja be nekünk, hogy a híres mó-

rok ivadékaik még ma is mily cinizmussal ki-
szeltek reitenetes bosszút állnak szerencsésebb
vetélytársaikon. A francia légió egy ifju, dell
termetű katonája iránt heves szerelemre gyul-
lad a leghatalmasabb törzsfőnökök egyikének
gyönyörűséges felesége, a férj azonban tudom-
ást szerez e viszonyról és emberel által ab-
ban a pillanatban, amikor az imádottjától bu-
csuzik, földre teperteti és összekötözve, lóháton
viteti maga után egy kietlen helyre, hogy a
legborzasztóbb halánnemmel, az éive eltemette-
téssel bosszulja meg a családi szentélyének
feldulását. A már előre elkészített sírgödörbe
egész nyakig állítják be a szerencsétlen kato-
nát, úgy, hogy csak a feje van kint a földből
és így várja megadással halálát. Am az utolsó
pillanatban megjelenik a gaztetről értesített
legionáriusok őrsége és megmenekül a már elve-
szettnek hitt társát. Ezen szenzációs felvételen
kívül különösen kiemelendő a mai műsorból
még 3 humoros felvételű kép, melyek mind
egyike egy kész vigjáték.

A végrehajtási novella.

Bajok a javaslat körül.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 9.

A politika csöndjében alapos kavaro-
dást idézett elő a végrehajtási novella. A
tisztviselői nyugdíj lefoglalhatlansága mel-
lett különösen a balpárt tör. lánzsát és
az esetre, ha e szakaszt a főrendiház
módosítaná, heves harcot helyez kilátásba.
Igy nem lehetetlen, hogy a képviselőház-
nak holnap ülésén nem sikerül letárgyalni
a főrendek üzenetét és a vakációra vágyó
Háznak újabb ülésekre kell összejönnie.

Egyre kísért az újpartalakulás esz-
méje is. Ezuttal arról van szó, hogy a
néppárt mellőzésével vigyük keresztül az
egybeolvadást. A terv azonban még csi-
rájában él, tényleges megvalósítására csak
az ősszel akarnak híveket szerezni.

Távirati értesüléseink:

A balpárt a novella ellen.

A főrendiház holnap délelőtt tíz órakor
ülést tart, a melyen három törvényjavaslatot
tárgyal le, úgy mint a kurial bíraskodást,
a végrehajtási novellát s a bírókrendezést.
Valószínű, hogy mind a hárommal rövidesen
végez, úgy, hogy még délelőtt átveheti a kép-
viselőház az üzenetet, mely ezuttal azért fon-
tos, mert tartalmazni fogja a végrehajtási
novella korrekturáját. Eszerint eszentul az özve-
gyek nyugdíja lefoglalhatatlan lesz, a tisztvi-
selők nyugdíjára vonatkozólag azonban a tör-
vény általános intézkedései maradnak ér-
vényben.

A képviselőház nyomban a főrendiház
ülése után a déli órákban ül össze és a kor-
mányt azt reméli, hogy a főrendiház módosítá-
sát a Ház azonnal elfogadja. A balpárt azon-
ban hír szerint ragaszkodik Nagy György ama
elfogadott módosításához, hogy a tisztviselői
nyugdíj se legyen lefoglalható és azzal fenye-
getődzik, hogy ha a főrendiház holnap a sza-
kaszt megváltoztatja, az üzenet tárgyalásánál
nagy vitát rendeznek és lehetetlenné teszik a
javaslat letárgyalását. A balpárt számos füg-
getlenségi párti képviselő ígérletében bizakodik,
akik kijelentették, hogy kitartanak Nagy
György módosítása mellett.

Valószínű, hogy a főrendiházban sen fog
simán menni a dolog. A többek között Pro-
házska Ottokár székesfehérvári püspök is a
tisztviselői nyugdíj mentesítése mellett akar
felszólalni.

A tisztviselők egyesületének egy küldött-
sége ma felkereste Nagy Györgyöt és arra
kérték, hogy tartson ki rendületlenül a már
elfogadott módosítás mellett.

Uj partalakulás.

Bécsi forrás szerint, amely magyar po-
litikai körökben élénk kombinációkra ad
alkalmat, *Wekerle* miniszterelnök bécsi
utazása nem csupán a folyó ügyekkel volt
összekötötésben, hanem nagyjelentőségű
politikai eseménynek is a kezdetét jelenti.
Uj partalakulásról van szó, mely az ősz-
szel lesz aktuális, de már most egyengetik
az utját. Az új alakulásról *Aerenthal*
báró külügyminiszternek is van tudomása.
O igyekszik egyengetni az udvarnál az új
kormányzó-párt utját.

Az új párt némi liberális színezetűnek
mutatkozik, mert a terv szerint a *néppárt*
kizárásával alakulna a parlamenti elemek-
ből. Ezzel az alakulással szemben egyre
folyik az agrárblokk párthiveinek gyűj-
tése, amelynek érdekében az ősszel szán-
dekoznak nagyobb propagandát kifejteni.

Végrehajtási kérvények tömege az aradi törvényszéken.

Az új törvény következményei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9.

Az aradi királyi törvényszék polgári iktató
hivatala nem győzi a munkát. Naponta halom-
számra hever a tisztviselők asztalán a munka,
mert a végrehajtási novella intézkedéssel kény-
szerhelyzet elé állítják az összes hitelesítőket,
akik saját érdekükben rá vannak utalva arra,
hogy adósaiktól záros határidőn belül behajtsák
követeléseiket.

Az aradi pénzügyesek, amlat a törvény-
székhez tömegesen beadott végrehajtási kérvé-
nyek bizonyítják, számolnak is már azzal a
parancssal, melyet az új törvény reájuk
diktál.

A novella nemcsak megnehezíti a hitel-
nyújtást egyes körökre nézve, hanem a jelen-
ben is bizonyos mértékig csapást jelent az or-
szág kisembereire.

Ambár — amint ma egy előkelő pénzinté-
zet vezetője munkatársunk előtt kijelentette, —
egyes intézetek adósaikkal szemben semmiféle
intézkedés megtételét nem tartják szükséges-
nek, mert a rossz törvény mellett is megvédve
látják érdekeiket; ez a jóakaratu engedékeny-
ség, csak azoknak fog használni, a hol
a kölcsön fedezésére a fél a pénzintézetnek te-
lekkönyvi bekebelezéssel is nyújt biztosíté-
teket.

A rengeteg tömegű végrehajtási kérvény,
melyet az aradi bankok a polgári törvényszék-
hez benyújtanak, azt bizonyítja, hogy sietnek
az intézetek a biztosítással.

Azokban ez csak egyrésze a végrehajtási
novella intézkedéseiből folyó eljárásnak.

Az eddig megadott kölcsönöket a törvény
életbeléptetése után 30 nappal be kell jelen-
teni s peres uion egy éven belül lehet érvé-
nyesíteni. Mivel a törvény életbeléptetésének
ideje bizonytalan, a bankoknak idejekorán kell
kündevő vagyontukat biztosítani. Ez meg is
kezdődött. Az aradi pénzügyesek felmondják a
tisztviselőknak és a kisbírókosoknak a váltó-
adósságot s követelik, hogy a tartozást egy-
szerre fizessék meg.

Sok millió korona értékű tárca váltó fek-
szik az aradi pénzügyesek trezorjában.

Olyan váltók ezek, melyekre jelzálogfedez-
zet nincs s csupán az aláírók és a keserek
vannak éretük obligóban. Ez a szédületes ősz-
szeg világoassá teszi, hogy a pénzintézetekre

óriási teendő vár, ha a törvény sultó erejével
fenyegető veszteséget mennéljbban redukálni
akarják. Mindent a sok kisebb-nagyobb sum-
mából álló követelést egy hónap alatt kell be-
jelenteni és egy esztendő alatt kell — ha ide-
jében ki nem egyenlítik — az aradi tör-
vényszék előtt perelni. Maga a nagyközönség
is megitéll ebből a horribilis számból, hogy itt
a pénzintézeteket gáncs nem érheti a tartozá-
sok felmondásáért, vagy a kiegyenlítés sürge-
téséért, mert hiszen ilyen rövid idő alatt
ekkora rengeteg anyagot feldolgozni csaknem
fizikai lehetetlenség.

Nagyváradon például — mint tudósítónk je-
lenti — már hétfő óta valamennyi nagyváradí
pénzügyes visszautasította azokat a váltókat,
melyeket tisztviselők nyújtottak be és ezen-
kívül a következő eljárást követik:

A lejárt apróbb váltók, — amelyeknek érté-
kesítését tudvalevőleg a törvény legjobban
megtámadja — megújítása természetesen most
már a régi törlesztésekkel nem megy. Egyes
bankokban a *váltóösszeg felének kifizetését ké-
rik*, ellenkező esetben a váltót megóvatolják.
Ha az adós ezt a feltételt teljesíti, a vál-
tót akkor sem hosszabbítják meg három vagy
négy havi lejáratra, hanem legfeljebb három
hétre vagy *kedvező esetben egy hónapra*, ami-
kor az egész tartozást ki kell fizetni. Nagyobb
intézetekben — a hol a váltóösszegek is tekin-
télyesebb summára rugnak, a pénzügyesek csak
abban az esetben ad Nagyváradon legfeljebb
két heti haladékat, ha az elfogadó határozott
és akceptábilis garanciát nyújt az egész tőke
kiegyenlítésére. Ellenkező esetben az egész
váltóösszeg már most esedékes s föltétlenül
peres utra kerül, ha a végrehajtási törvény
kérlelhetetlen intézkedéssel alá nem tartozó
kezeset nem kerítenek. A pénzügyesek a fel-
mondástól kellő garancia hiányában el nem
állanak, — aminthogy saját érdekükben nem
is állhatnak el.

Az aradi pénzügyesek ezekhez az esz-
közökhöz még nem nyultak. Mint a múlt évi
pénzkrisis alatt, úgy most is bizonyára az
aradi piac szolidaritása példát fog nyújtani az
egész országnak a humanizmusra és a polgár-
ság gazdasági érdekeit a pénzügyesek érdekei-
vel össze fogják egyengetni.

Az Eulenburg-pör.

Lónyai gróf barátja.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 9.

A nagy per mai tárgyalásán ha nem
is szenzációs, de elég jellegzetes tanuval-
lomások hangzottak el. Mindinkább bizo-
nyossá válik, hogy nem rágalmaztak azok,
akik a herceget a fajtalanság betegségé-
vel vádolták meg.

A tárgyalásról a következőket jelenti
tudósítónk:

Az Eulenburg-pörben tegnap tetőpontjához
ért a bizonyítási eljárás. Miután a két fő ter-
helőtlanut, *Ernst* halászmestert és *Riedel* tejke-
reskedőt kihallgatták, a többi tanu kihallga-
tása már kevesebb időt fog igénybevenni és a
bizonyítási eljárás sokkal gyorsabban fog ha-
ladni, sőt, mint a *Lokalanzeiger*-nek közlik,
*nem lehetetlen, hogy a pört már a jövő hét kö-
zepén befejezhetik.*

A tegnapi tárgyaláson szóba került az a
levél is, melyet Dohna herceg a Pierson-ügy-
ben *Eulenburg*-hoz intézett és amelyben többek
közt ezt írja:

— Egész egyszerűen olyan hazug fráter
vagy, hogy bánt a lelkiismeret, hogy egy

ilyen fickót a császár bizalmasabb környezetébe bevezettem.

Hogy az egész levelet felolvasták-e vagy pedig csak egyes részeit, még nem tudják. — Eulenburg herceg állítólag nagyon éles szavakkal nyilatkozott Dohna hercegről és tiltakozott az ellen, hogy a Pierson-ügyet a tárgyalásba belevonják, miközben kijelentette, hogy ennek a bonyolult ügynek a tárgyalása nagyon sok időt venne igénybe és sok új tanu megidőzését tenné szükségessé. Szóba került ezután, hogy Dohna herceget is meg kellene idézni, de még nem tudják, hogy a törvényszék erre nézve micsoda határozatot hozott.

A mai tárgyalásról Berlinből a következőket jelentik:

Nyomban a tárgyalás megnyitása után izgalmas jelenet játszódott le. Ernst Jakob, a tegnap kihallgatott koronatanu, sápadtan és egész testében reszkette az elnökhöz ment és sirva kérte, hogy engedje őt haza, mert úgy érzi, hogy nem bírja már tovább. Ő amúgy is beteges, gyenge ember, érzései közel halálát és látni akarja gyermekeit és otthonát. A bíróságot az öreg ember beszéde nagyon meghatóta s három napi szabadságot adott neki. Rendkívül érdekes volt a nyolcvaneves Schvulst kihallgatása. Az aggastyán azelőtt szabómester volt, most magánzó. Egész nyíltan elmondja, hogy ő homoszexuális és sokat járt homoszexuális körökben. Eulenburg herceget ugyan személyesen nem ismeri, de sokat hallott arról, hogy a herceg homoszexuális és hogy a többek között vadászataira mindig Berlinből rendelt testőr katonákat.

Schvulst ezután elmondja, hogy tudomása szerint Lónyay gróf volt berlini osztrák magyar nagykövetségi titkár igen bizalmas barátja viszonyban élt a herceggel és homoszexuális körökben igen jól ismerték a gróft. A tanu is barátságosra lépett vele egy vendéglőben, ahova csak homoszexuálisok járnak.

A következő tanu Klemmel igazságügyi tanácsos, a hercegnek évek óta ügyvédje. Elmondja, hogy annak idején ő figyelmeztette a herceget a lapokban ellene intézett támadásokra és gyanúsításokra. A tárgyalást holnap folytatják.

HIREK.

A Simplificissimus után a Muskete.

*

A bécsi „Ötlet.”

A német nyelvű élelapi, úgy látszik, kifogyhatatlan humor-anyagot talál az abban, hogy a magyarokat a bécsi császárszületemi fölönulással hozzák kapcsolatba. A müncheni *Simplificissimus* innét merítette azt az élcét, a mely miatt ezt a lapot Magyarországból a posta kirekesztette. Ez különben a legszellemtelenebb élc volt a másként órlás szatirájú újságnak. Most a bécsi *Muskete* akarja megmutatni, hogy ő nem fél. Ugyancsak a császárszületemmel kapcsolatosan rajzot és élcet közöl rólunk. A rajzon egy csoport letört, szűlt alak van, bécsi sisakos rendőr által körülveve. A szöveg pedig ez:

Berichtigung. Ungarn hat am festzug teilgenommen. Und zwar durch die Gruppe: zwei Dutzend Taschendiebe.

Magyarul Helyreigazítás. Magyarország részt vett a díszmenetben. Essel a csoporttal: két tucat zsebtolvaj.

A humort bizonyára nehéz lenne ebből a viszonyos ötletről kibányászni. De az élc tendenciája kétségtelenül nemcsak vaskosan tapintatlan, de egyenesen sértő a magyarokra. Ha valaki szükségét érzi annak, hogy a Muskete humorán keressen szellemi ádülést, legyen

meg a kedve s nem követelünk a Simplificissimus-hoz hasonló ítéletet a Muskete fejére. De a magyar közönségtől elvárható, hogy azt az újságot, amely az ellenük való inzultusokból merít humort, undorodva lökje el, a magyar kávésoktól pedig, hogy az ilyen lapokkal a látogatóik bossúságát ne hívják ki. Mi re vagyunk sérthetetlenek, rajtuk is szabad csufolódni, amennyit csak tetszik; de az nem természetes, hogy ezt a törekvést a mi pénzünkkel, a mi pártfogásunkkal tápláljuk.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 10-én az időjárás: Meleg, zivatarok.

— Görgel Arthur beteg. A mint Budapest-ről írják, Görgel Arthur tábornok tegnapielőtt reggel óta betegesen fekszik visegrádi nyaralójában.

— Vége az aranyzsinórnak. Feltűnést keltő katonai ujításról ad hirt a *Grazer Tagespost*. Bécsi jelentés szerint, írja, legközelebb a király elé terjesztik megerősítés végett a lovaság új egyenruházati utasítását. Az új szabályzat szerint a lovaság minden részének egyforma tábori egyenruhája lesz, amely az egyes lovas csapatoknál csak csekély eltéréssel fog egymástól különbözni. A közös lovaság, amint tudvalevő, az egyenruházat tekintetében eddig három részre oszlott: tizenhat huszárezredre, amely a Magyarországból sorozott lovasokat foglalta magában, 15 dragonyos és 13 ulánus-ezredre, amely utóbbiakban az osztrák katonák szolgáltak. Az új egyenruha alighanem azt fogja jelenteni, hogy a huszárok elvesztik attillájukról a zsinóroszatot, amely annak magyaros színezetet ad s egyformává teszik őket az osztrák huszárokkal.

— Házasság. Martos Ferenc dr., az aradi származású író, közoktatásügyi miniszteri fogalmazó tegnap délelőtt kötött házasságot Budapesten az V—VI kerületi anyakönyvvezető előtt Deutsch Gizikével, Deutsch Simon magánzó leányával. Az ifjú pár még a délután folyamán hosszabb tartózkodásra külföldre utazott.

— Gyógyszerészek ülése. Az aradi járás gyógyszerészei ma a gyógyszerészi törvénytervezet ügyében ülést tartottak, amelyen úgy az aradi, mint a vidéki gyógyszerészek csaknem teljes számban résztvettek. A központ képviselőjében jelen volt Bayer Antal, a magyarországi gyógyszerész egyesület elnöke és Bársony Elemér, a „Gyógyszerészi Hetilap” h. szerkesztője. Az ülésen beható vita tárgyává tették Andrássy Gyula gróf belügyminiszter törvénytervezetét, amelynek a gyógyszerészi kamarák felállítására vonatkozó részét örömmel vették tudomásul. Ezzel szemben azt, hogy a tervezet a közjogi gyógytárak és betegsegélyző pénztáraknak gyógyszerészeti jogot ad, sérelmesnek tekintik, mert e pont törvényerőre emelkedése a gyógyszerészek megélhetését veszélyezteti. A gyűlés ama reményének adott kifejezést, hogy Andrássy belügyminiszternek a gyógyszerészek iránt mindenkor tanúsított jóindulata és igazságérzete lehetővé fogja tenni a sérelmes pontoknak a törvénytervezetből való kiküszöbölését.

— Vizsgálat az aradi kórházakban. Hajós Béla dr. miniszteri tanácsos, országos közegészségügyi főfelügyelő tegnap Aradra érkezett, hogy az itteni kórházakat megtekintse. A főfelügyelő látogatást tett az aradmegyei köz-kórházban, a rabkórházban és végül az aradi zsidó kórházban. A felügyelő kíséretében voltak *Institutoris* István dr. vármegyei főorvos, továbbá

Posgay Lajos városi főorvos és *Aussterweil* László dr. törvényszéki orvos. A rabkórházban a miniszteri kiküldött tüzetesen megvizsgálta az összes helyiségeket és a berendezést s nagy elismeréssel nyilatkozott a tapasztaltak felett. A zsidó kórházban Nemes Zsigmond dr. hitközségi elnök, *Fleischer* Adolf dr., az aradi szent egyesület elnöke, *Schussler* Ilés, a kórház orvosa és *Hegyi* Albert, a kórház előjárója fogadták. A főfelügyelő nagy meglepetését fejezte ki a tapasztaltak fölött és különösen elismerte az aradi zsidó hitközség áldozatkészségét, amelylyel ezt a humánus intézményt oly hosszú idő óta főtartja. *Hajós* Béla dr. ma visszautazott Budapestre.

— Törvény az elővásárlási tilalomról. Aradon a közelmúltban terjesztették fel újra — másod harmadikban — a szabályrendeletet, a mellyel meg akarják akadályozni a piaci árusok amas eljárását, hogy a hajnali és kora reggeli órákban az élelmiszerekkel piacra jövő falusi termelőköt olcsó áron összevásárolhassák az élelmi cikkeket. Több vidéki város régen megtiltja a viszontelárusítónak, hogy reggeli nyolc óra előtt a falusi termelőköt vásárolhassanak. Most — amint fővárosi lapok írják — a kormány törvényhozás útján szándékozik az élelmiszerek árusítását szabályozni. Az országot kerületekre osztják, központokat jelölnek ki, ahol nem romlandó élelmiszerek összegyűjtésére raktárakat állítanak s elrendelik az elővásárlási tilalmat, ugyancsak az egyes helyi piacokra nézve rendszabályok készülnék. Egyébként más vidéki városok is régen sürgetik a kormánytól az élelmiszer-törvény megalkotását, amire annál inkább szükség van, hogy úgy a fővárosban, mint a vidéki nagyobb élelmiszerpiacokon az egészségre ártalmas élelmiszerek forgalomba hozatala megakadályoztassék. Most ugyanis az 1894. évi negyvenhatodik törvénycikk van érvényben, amely az élelmiszerek hamisításának a tilalmazásáról rendelkezik, sok tekintetben avult intézkedéseket tartalmaz, azokat az intézkedéseket pedig, amelyek alkalmasak volnának az élelmiszerhamisítás megállítására, a hatóságok vagy egyáltalában nem, vagy nem kellőképpen hajtják végre.

— Az aradi kereskedők és a tilos szivarkahüvelyek. Az aradi m. kir. pénzügyi biztosság közölte a legutóbbi napokban több aradi fűszer- és dohányárusító üzletben nagyobb mennyiségű *Aida*, *King*, *La Fleur* és egyéb szivarkahüvelyt keveset el, amelyek előállítását, miután a m. kir. dohányjövődék által forgalomba hozott egyiptomi szivarkák egy része ugyanily nevet visel, tilva van. Ugyanezen aradi kereskedők ellen a pénzügyi hatóság a jövődéki kihágás miatt megindította az eljárást, amelynél a büntetés 100 koronától 2000 koronáig terjedhet. Az érdekelte kereskedők egy része ebben az ügyben az *Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés aradi kerületéhez* fordult. Az O. M. K. E. aradi kerülete felhívja az összes aradi kereskedőket, akik ellen ilyen eljárás megindult, hogy az együttes eljárás megbeszélése végett i. hó 10-én, *pénteken este kilenc órákor*, az *Aradi Kereskedők Körében*, (Szabadság-tér 7. sz. I. em.) tartandó értekezletre okvetlenül jelenjenek meg.

— Szerencsétlenség egy hidépítésnél. Kölnből jelentik: Ma délelőtt kevéssel tíz óra előtt bedőlt az épülő félben levő rajnai híd. A hidon levők közül tizennégyen a vízbe fulltak, sokan pedig súlyosan megsebesültek. A vizsgálatot megindították, de eddig nem sikerült megállapítani, mi okozta a szerencsétlenséget. Későbbi távirat jelenti: A híd összeomlása féltizenegy órákor történt. A híd feletti állvány, valamint az egész vaszerkezet a vízbe ocsott. A hidon körülbelül negyven munkás dolgozott. Eddig tizennégy halott és kilenc sebesült van. A halottak száma valószínűleg nagyobb, mert még több munkás hiányzik.

— Az arató katonák. Most már mindenfelé megkezdődött a cséplés nagy munkája s lassan hazaszállingóznak a kaszárnyákba azok a katonák, akiket a hadügyminiszter rendelete szerint az aratás idejére szabadságot kaptak. A honvédelmi miniszter most leiratot küldött Arad vármegyének s felvilágosítást kér arra nézve, hogy minő hatású volt ez az ültés és bircs-e esetleg szükség a reform körül bizonyos változtatásokra. Az alispán már bekérte a járási főszolgabíróknak a szabadságot katonák aratási munkájáról tett észleleteit s ezeknek alapján fogja megadni válaszáat a miniszternek.

— Jegyzőválasztás. Amint lapunknak írják, a paulisi körjegyzőségben szervezett aljegyzői alásra Dániel Miklóst választották meg.

— A temesvár—varjasi vasút A temesvár—varjasi új vasúti vonal műtanrendőri bejárása tegnap ment végbe, lelkes ünnepek kíséretében. A bizottság és a vendégek reggel gyülekeztek a temesvár jözséfvárosi pályaudvaron. A földszíni különvojt 9 órakor indult az új vonalra s a perge felhasználásával Szent-Andrásig, ahonnan a műtanrendőri bejárás kezdetét vette. A bejárás az aradi üzletvezető részéről Fetter Géza főfelügyelő, illetve vezető helyettes, Deutsch Adolf és Chirke Vilmos felügyelők, Németh József fő mérnök, Erdély Márk Ferenc főellenőr, Csáky István ellenőr, Feledy Miksa mérnök és az aradi osztálymérnökség részéről Gyulányi Rózsó mérnök vettek részt.

— A fivérának gyilkosa. Boresebesben régóta viszálykodásban áll két testvér, Kis Pál és Kis Zsigmond. A harag abból keletkezett, hogy Pál, az ifjabb fivér, henyé, dologkerülő ember volt, mindig mulatott és részegeskedett, gazdaságát pedig teljesen elhanyagolta. E miatt tegnap a két legény között szóváltás keletkezett és Kis Zsigmond kemény szavakkal támadta meg öccsét izákos életmódjairól. A szóváltás csakhamar tetlegességgé fajult és Kis Zsigmond úgy hasba rugta öccsét, hogy ez eszméletlenül esett össze, ma délelőtt pedig irtózatossá kinok között meghalt. A gyilkos legényt a csendőrség letartóztatta. Kis Pált felboncolják.

— Egy kisfiú balesete. Győrökről írják: Kamp József takarékpénztári tisztviselő ötéves Józsi fiát ma délután egy kóbor kutya megharapta. A lebunkozott kutyát Székely László glogováci állatorvos felboncolta és azon a vesztettség tünetelt állapította meg. A megmárt kisfiú apja ma este Budapestre a Pasteur intézetbe vitte.

— Az élet kellemességeihez rendszeresen nem számítják a gyógyszereket, a „Scott-féle Emulsió”-t azonban mégis csak oda kellene besorozni, ha tekintetbe vesszük, hogy mennyi bánatot és könnyet tüntet el a gyermekszobából. A „Scott-féle Emulsió” nemcsak gyógyít mindent, aminek gyógyítására a csukamájolaj képes, hanem még többet és emellett a visszajelzés izól és szagtól teljesen mentes, mely a gyermekeknek oly gyakran kellemetlen percekét és zavarokat okoz. A „Scott-féle Emulsió” kapható a gyógyszertárakban.

— Molypusztító és rovarpor legjobb minőségben Vojtek és Weisznál Aradon. 191.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Fakereskedő. A törvényjavaslat könyvtársul forgalomban nem jelent meg. csak a képviselőház irodája utján lehetne megszerezni.

IDEGENEK ARADON.

— Július 9. —

Fehér Kereszt szálloda Keeskeméthy Arpád utazó Budapest. — Nemeskéri Kis Vilmos községi jegyző Kevermes. — Kiss Géza segédjegyző Sikula. — Szemere Mihály utazó Budapest. — Musai Béla magánzó neje Budapest. — Laskovits Izó utazó Budapest. — Krammer Ferenc főhadnagy Temesvár. — Holdonner Béla hadbiztos Szeged. — Fleishacker Ede utazó Budapest. — Steiner József utazó Budapest. — Goldstein Lipót hivatalnok Budapest. — Steiner Hugó utazó Budapest. — Schweitzer fő

felügyelő Esseg. — Fülöp József gazdálkodó Elek. Serényi Gyula dr. orvos Budapest. — Fischer Viktor utazó Budapest. — Bertholtschil G. utazó Bécs. — Balogh Miksa utazó Bécs. — Rádi Miksa utazó Bécs. — Alerthammer J. utazó Bécs.

Központi szál oia. Bayer Antal gyógyszerész Budapest. — Popper Odön utazó Budapest. — Bettlányi Lajos kir. bíró Vágújhely. — Roth József utazó Nagyvárad. — Buday József dr. ügyvéd Berecske. — Weisz Samu kereskedő Kishalmagy. — Ungár Lajos utazó Budapest. — N ubauer János tisztartó Németszentmihály. — Mózes Henrik föld-birtokos Komárom. — Fenyves Jakab fakereskedő Nagyvárad — Bacsakay Arur vaskereskedő Nagyvárad. — Róna Lajos és Bolgár Lajos hírlapírók Budapest. — Majos Adolf utazó Budapest. — Hönig Gyula kereskedő Almás. — Hajós Béla dr. orvos Budapest. — Volisch Jenő vegyész Diószeg. — Iritz József kávé Fehértemplom. — Steinberger Mór kereskedő neje Buttyán. — Hell Mihály hivatalnok Ujmoldova.

Vass szálloda Izsák Izó utazó Budapest. — Dénes Béla utazó Temesvár. — Volfraum Zsigmond utazó Budapest. — Toth Juliska kasszírónő Arad — Benedek Adolf utazó Győr. — Zimmermann István hivatalnok Versec. — Bregyán Pa' sütő Cegléd — Papp Ferenc kereskedő Mohács. — Schwarz Jónás kereskedő Hódmezővásárhely. — Weisz Fülöp kereskedő Budapest.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Község-ház-építés Nadabon. A nadabi község-ház felépítésére a f. évi július 1-én tartott árlejtés alapján Lenkei Antal aradi építőmester nyert megbírást 14 674 kor. 42 fillér összegért.

Budapesti árak és ártérítések.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása —

Budapest, július 9.

Amerika ötvenccel magasabb. 20 ezer mm. 15—20 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli váriat	2 órai sáriat
Buza októberre	11.44 11.45	11.36 - 11.37
Zab októberre	8.48 8.49	8.44 - 8.45
Rozs októberre	9.61 - 9.62	9.56 9.57
Tengeri májusra	7.44 - 7.45	7.39 - 7.40
Tengeri júliusra	7.44 - 7.45	7.41 - 7.42

Zárul 5 órakor:
Utótdsde üz'teltelen.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1908. évi július hó 10-én:

Márkus Emilia, a budapesti Nemzeti Színház művésznőjének utolsó vendégfelleptével:

Boszorkány.

Dráma 5 felvonásban. Irtá: Sardou Viktor.

S Z E M É L Y E K:

Ximenes	Hunyady J.	Cleotas	Borbély S
Don Lopez	Várnay Jenő	Olivér	Leővey Leo.
Juana	Harmath J.	Donna Rufina	Kun Irén
Don Enrique	Kesztyer Ede.	Donna Syréna	Zalay Margit
Ramiró	Mártony R.	Szerzetes	Nagyiván I.
Zorálya mórno	Márkus E.	Kecskepásztor	Kertész D.
Aisha cselédje	Benk'né.	Zaguir	Faludy K.
Cardenos	Delly Lajos.	Manuela	Kőrössy Juci.

Kezdeté 8 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

A mai naptól fogva színházunkban kizárólag oly képek kerülnek bemutatásra, melyek még sehol nem játszottak.

Teljesen új műsor. Válogatott újdonságok.

Műsor 1908. július hó 10-én, pénteken:

1. O és Uj-Róma látképe. Természe beni felvétel — 2. A munkás ember szíve. K. p az életől merítve. — 3. Pozsgós kut Bohózat. — 4. Jó tettért jót várj. Dráma. — 5. Rejtélyes halott Kacagató — 6. Egy macokkól szerelme. Szerelmi történet. — 7. Menjünk a varrónőhöz. Humoros. — 8. Az uzsorás. Szenzációs életkép.

Minden előadás alatt katonazene játszik. — Cukrászda.

Előadások: Este 7 órától 11 óráig.

Az előadásokra bá-mikor be lehet menni.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

NYILTTER.

Báró Bánhidy Antal és neje szül. gura-honcz Remekházy Józsa és leányuk Stefánia, fájdalomtelt szívvel jelentik szeretett fiuknak, illetve fivérnek

Báró Bánhidy Józsefnek,

1908. évi július hó 8-án d. u. 6 órakor, életének 23-ik évében, a Mindenható kifürkészhetetlen akarata folytán hirtelen bekövetkezett halálát.

Az istenben boldogult földi maradványai f. hó 11-én d. u. 1 órakor fognak az itteni családi sírboltban örök nyugalomra helyeztetni. 2457

Az engesztelő gyászmise áldozat az elhunyt lelki üdvéért f. hó 13-án d. e. 10 órakor fog az Eleki róm. kath. szentegyházban, ugy Aradon f. hó 15-én d. e. 10 órakor a főt. Minorita-tyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Legyen álma csendes!

Lőkősháza pusztá, 1908. július 9.

Csatak Károly és fia első temetés-rendző intézete.
Arad, Szabadságtér 20.

Dr. WIENER GYULA

fogorvosi műtermét

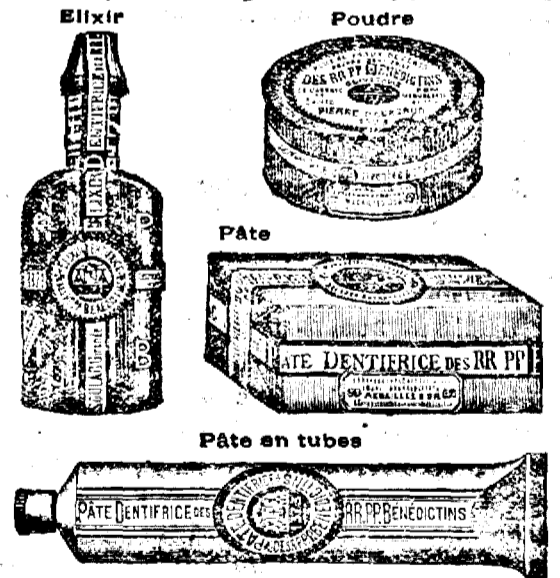
Szabadság-tér 20. szám

Gróf Nádasdy palotába

helyezteté.

Rendel reggel 7 órától.

RR. PP. Benedictins-féle
Szájviz, fogpor, fogpasta.

DENTIFRICES Elixir, Poudre, Pâte
DES RR. PP. BENEDICTINS
de l'Abbaye de SOULAC
Bredett csomagokan kaphatók a megfelelő üzletekben.

DELÉN,

szövet, zefir, ruhaváson, kreton, batiszt stb gyönyörű választékban

Hoffmann Sándor

cségnél 1881

Arad, Színház-épület.
Videkre mintákat készséggel küldök.

Szép mell

két hó alatt szereshető a „Pilufo Orientales“ által, mely az egyet en szer, miáltal a mell fejlődését előmozdít-hatjuk, annak erősségét hely-reállíthatjuk és a női ke-bélnek gyönyörűteltformát ad, anélkül, hogy az egész-ségére kártékony lenne.

Az arsenikum mentességért felelünk. Kiváló orvosok ál-tal elismerve. Teljes díszé-tte. 1 doboz használati ut-a-sítással 6 korona 54 fillér. Bérmentve.

J. Ratté, gyógyszerész Páris. Raktár Bu-dapestben: Török József gyógyszerárában, Király-utca 12. 5784

Telefon 633.

FISCHER ÁRMIN

szobafestő és mázoló

Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat ugy helyben, mint vidéken. 1905

Földbérlet

200 hold

elsőrendű szántóföld, egy tagban, elég és szép épületekkel, Zsebely vasutállomás mellett

8—10 évre bérbeadó.

Ezenkívül több kisebb-nagyobb bir-tok eladó és bérbeadó.

Oberländer Ferencz

ügynökségében 2455

Temesvár-Józsefváros, Kossuth-utca 1. — Megyei telefon 745.

Veszek

jókarban lévő

tizedes mérleget,

minimum 1000 Kg-os.

Cim a kiadóban. 2451

Arad. szab. kir. város rendőrkapitányi hivatalától.

1582—1908. khsz.

Hirdetmény.

Közhírré tétetik, hogy Aradon 1908. június hó 19-ik napján fel-fogott egy darab fehérszőrű tehén mint gazdátlan jószág folyó évi július hó 17-én d. e. 8 órakor az óvartéri állatvásártéren tartandó nyilvános árverésen a legtöbbbet nyírónek készpénzért eladatni fog. Arad, 1908. évi július hó 8-án.

Rendőrkapitányság.

NÁDPATAK gyógyfürdő

Jed, kénes sós forrással megáldott fürdőhelye.
Pétolja Lipik, Hall és Csiz vizét.

Rheuma, köszvény, ischias bántalmaknál utólrhetetlen gyógyeredménnyel. Női betegségek, vérszegénység és idegességnél kiváló gyógyhatással. Idény június 1-től szeptember elejéig. Egy órai kocsit a pályaudvartól Nagykü-küllő vármegyében. Erdők, árnyékos sétányok, modern lakások, zene, első osztályu ellátás. Elő- és utóidényben tetemes árengedmény a szobaárakból. Vasúti állomása Alsó-Szombatfalva, hol minden alkalommal kocsik kaphatók. Postahivatala Nagy-Sink, naponkénti postaforgalommal. Prospektust bérmentve küld és mindennemű felvilágosításokkal a legnagyobb készséggel szolgál a fürdőkezelőség.

274—1908. gsz. szám.

Versenyárgyalási hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a nagyméltóságú m. kir. vallás és közoktatásügyi minister ur 53371—1908. számú határozata alapján az Aradon építendő második polgári fiúiskola építési munká-latának biztosítása iránt f. évi július hó 18-án d. u. 1/4 órakor a vá-rosháza földszinti termében zárt ajánlati versenyárgyalást tart.

A helyszíni rajz, tervek, munkamennyiség és méretkimutatás vállalati feltételek a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt d. e. 9—12 és d. u. 3—6-ig megtekinthetők, ugyanott megszerezhetők az ajánlati költségvetések is ivenkint 40 fillérért, valamint az aján-lati lapok is.

Ájánlatok tehetők:

- I.
1. föld, kőműves elhelyező és cement munkákra,
2. kőfaragó munkákra,
3. ácsmunkákra,
4. bádogos munkákra,
5. tetőfedő munkákra,
6. asztalos és padlózati munkákra,
7. lakatos és kályhás munkákra,
8. mázoló munkákra,
9. üveges munkákra,
10. szobafestő munkákra,
11. Vízvezeték és Schóne csatorna munkákra.

II.

Az összes munkákra.

Versenyezni óhajtók felkéretnek, miszerint a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó szabályszerűen kiállított és pecséttel lezárt sértetlen borítékba elhelyezett ajánlataikat az ajánlati költségvetéssel együtt közvetlenül, vagy posta útján a kitűzött nap délután 1/4 óráig Arad sz. kir. város gazdasági székéhez annyival is inkább nyújtják be, mivel a későbbben érkezőket figyelembe nem vesszük.

A versenyárgyaláson az ajánlattevők vagy azok képviselői jelen lehetnek.

Ájánlattevő köteles az ajánlati végösszeg 5% át készpénzben, vagy a közszállításra vonatkozó 55800—1907. számú közszállítási sza-bályzatban megjelölt óvadékképes értékpapirokban bánatpénzül f. évi július hó 18-án d. u. 1/4 óráig a városi pénztárba letenni és a letéti jegyet ajánlatához csatolni.

Ájánlatot csakis a város által kiadott szabványos ajánlati lapon és a munka mennyiségei szerint kimutatási úrlapon egységárakkal te-hető, megjegyezzük azonban, hogy százalékos engedménnyel, vagy felülfizetéssel tett ajánlatokat figyelembe nem vesszünk.

Az ajánlatok borítéka a következő felirással látandó:

Arad sz. kir. város gazdasági székének Arad

Ájánlat a 274—1908. számú hirdetésben kiírt polgári fiúiskolá-nak munkájára.

Az építkezés a felszólítás után azonnal megkezdendő és az épü-let folyó évi december hó 31-ig tető alá hozandó. Az épület teljesen kész állapotban 1909. július 1-én átadandó.

Ájánlattevő köteles ajánlatában kijelenteni, hogy a terveket és költségvetést, a vállalati általános és részletes feltételeket és a helyi viszonyokat teljesen ismeri és magára nézve kötelezőnek elfogadja.

Ájánlattevők ajánlataikkal a közszállítási szabályrendelet 25. §-a értelmében a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

Azon pályázók, kik a szóbanlévő építési munkálatok teljesítésére törvényes képesítéssel nem bírnak, kötelesek már ajánlataikban ily képesítéssel bíró megbizottat megnevezni és annak képesítését igazolni.

A versenyárgyaláson kizárólag hazai gyártmányu anyagot hasz-nálhatnak és magyar honos munkásokat alkalmazhatnak, amely köte-lezettségnek egyike vagy másika alól indokolt esetben felmentést a belügyminiszter ur adhat.

Azon ajánlattevők, kik ajánlataik benyújtásakor Arad sz. kir. város közönségével üzleti összeköttetésben nem állottak, illetőleg ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, a melyhez vállalá-tuk tartozik. A város közönsége fentartja magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül, tekintet nélkül az ajánlati árakra, sza-badon választhasson.

Arad, 1908. évi június hó 22-én.

A gazdasági szék.

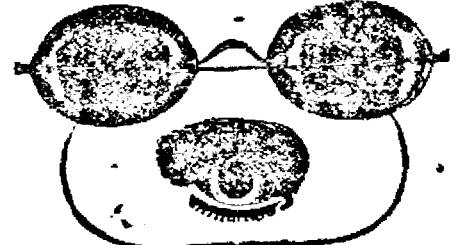

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látszerész

Arad Andrassy-tér és Weitzer János-díca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat két évi jótállás mellett a legolcsóbb áron. Raktáron tart mindennemű színházi látszó-veket a legkülönbözőbb kiállításban. leg-finomabb lorgnettek, orrcsüptetők és szem-üvegek arany ezüst, nickel és tekenő-beka csont keretekben. legjobb üvegekkel.

• Nagy raktár sűrűségi fokmérők-ben, bor, must és szesz részére, to-vábbá mindenféle hőmérők, minden-nemű kivitelben. 2413

Szemüvegek és orrcsüptetők or-vosi rendelet szerint azonnal ke-szítettnek.

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

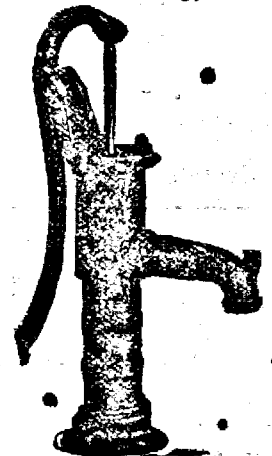
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyári áron.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak, héjak és egyéb tisztatlanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működé-seért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közsé-geknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz hasz-nálatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működé-seért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egység-s csa-varok és a legjobb minőségű belüli gummirozzott kendercsövek a legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel-vagy külföldi gyárban.

Hönig-Ottó

m. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 351

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

APRO HIRDETÉSEK.

Akinek

ismeretség híján

házasárra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsárra,
vinszellőre,
kertészre,

kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodászolgára,
pénzbeszedőre
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

bérbeszedni kíván

birtokot,
házat,
vadászterü-
letet,

halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

AKI

eladni kíván

szőlőt,
süngörét,
bori,
gyümölcsöt,
rabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

AKI

mindenekelőtt vétel vagy bérbeszedésről
jából keresel;

AKI

vajamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban ér csélt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY”

kis hirdetési

rovatait használja.

Ügyes segéd,

ki a rőfösben is jártas, alkalmat-
zást nyer Weisz Mórnál Székud-
varon, hová az ajánlatok igények-
kel együtt küldendők. 2454

Jrnok

Megbízható, 30 éves, gyors és szép
írással bíró vidéki hivatalnok Ara-
don keres bármily irodai foglalke-
zést fix fizetéssel, azonnali belé-
pésre. Bármily szakmában elfogad
felügyelői, raktárnoki vagy más
írásbeli teendőkkel egybekötött ál-
lást. Cim a kiadóhivatalban. 2424

Nemes Örpingtonörzs

és ötven fajcsirke egyenként is
eladó. Ilona-u. 7. 2459

Egy jókarban lévő

2³/₄ lóerejű motorgép, jutányos ár-
ban eladó. Ujarad, Fő-utca 147.
szám alatt. 2458

Keresek

egy tisztességes, ügyes
szobaleányt.
Czim a kiadóhivatalban.

Egy jó házból való

4 polgárit végzett, jó erkölcsű fiu
mint tanuló felvétetik Weinberger
Ferenc ékszerésznél Arad, Fischer
Eliz-palota.

Pörkölt szálonna,

légenszáritott, oldalanként 85—60
kg. nehéz, kapható Rauchbauer
Nándornál, Ujszentannán. 1991

Utikönyveket (Bädeker)

Állandóan raktáron tart Ingusz t.
és Fia könyvkereskedése Arad,
Weitzer János-utca. Arad és te-
mesmegyei telefon 517. sz. 201

Gyermektelen házaspár

házmesternek fizetéssel azonnal
felvétetik. Az asszonynak ügyes
takarítónőnek kell lenni. Czim a
kiadóhivatalban. 2448

Kész buter eladás.

Ajánlom a n. é. közönségnek —
felette jutányos ár mellett — ki-
tűnő minőségű háló- és ebédlő-
szoba butoraimat. Varga József,
Arad, Kápolna-utca 6. sz. 2427

Kiadó

elegánsan butorozott kényelmes
szoba. Szent László-u. 5. 2429

Egy angol faj anya vizsla

cseh fajjal keresztezett három köly-
kével, de külön-külön is eladó.
Cim: Barbul Ö. gyógyszerész,
Buttyin. 2487

Egy stráf és 2 teherszállító

kocsi lovakkal és teljes felszere-
léssel más vállalat miatt azonnal
átadó. Cim a kiadóban. 2489

Tanuló

fizetéssel azonnal alkalmazást nyer
üzletben. Kerpel Izsó könyv-, ze-
nemű- és papirkereskedése, köl-
csönkönyvtára és zeneműkölcsonzó
intézete Aradon, Andrássy-tér.
Ugyane cég vesz hangjegyeket és
egész könyvtárakat. 212

Eladó

a belvárosban egy 2200 koronát
jövödelmező ház. Bővebbet e lap
kiadóhivatalában. 1918

Használt

ó l o m

megvételre kerestetik

19590—1938.

Hirdetmény.

Az 1883. évi XLIV. t.cz. 18.
§-a értelmében közhírré tesszük,
hogy az 1908—1910. évekre való
érvénynyel kivetendő III. oszt. ke-
reseti adóra vonatkozó adókiszá-
mitási javaslatok folyó évi július
hó 4-én kezdődő 8 napra oly cél-
ból tételnek a városi adóügyi osz-
tály I. számú helyiségében köz-
szemlére, hogy azokat mindenki
megtekinthesse s az őt vagy má-
sokat illető adójavaslatokra nézve
netaláni észrevételeiket a fenti ha-
táridő alatt írásban a kir. pénzü-
gyigazgatóságnál, utóbb az adó-
kivető bizottságnál szóval is elő-
terjeszthesse. Arad, 1908. július 1-én.
A városi tanács.

Védekezzünk a

MOLYOK

ellen.

Biztos hatású molypusztító sze-
rünket ajánljuk —.50, 1.—, 2.— koronás
eredeti dobozokban.

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

DEPILLOR

HAJVESZTÓ.

E csodahatású szerrel min-
den oly helyről, a hol a
hajnöves alkalmatlan, mint
arc, nyak, kezek, azt egy
pár perc alatt minden fájd-
alom nélkül eltávolítja.
Ara utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul
a Hajós-féle ANAGALLIN
használatát által. Nem pisz-
kit, nem ragadós, kezelése
igen egyszerű.

Ara utasításai 70 fillér.
Ovakodjunk az utánzatoktól.
Csak olyan készítményt tessék
elfogadni, ahol „Anagallin” szó
látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a
butorokat nem támadja meg.
Ara egy üvegnek 70 fillér.

Ideális, legjobb,
legtartósabb
amerikai

Gummi-óvszer

== NEVER. ==
6 darab egy eredeti fémdoboz-
ban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában
Arad, Andrássy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.